

B A L L A D Á K

1. KÁDÁR KATA

A

Andante $\text{♩} = 80$

É - des - anyám, Gyula - i - né, S enged - jen meg - há - za - sod - ni,
Hogy vegyem el Kádár Ka - tát. Kádárnének szép le - ő - nyát.

Nem engedlek házasodni,
Inkább katanának adlak.
Nem engedlek házasodni,
Inkább katanának adlak.

S ha nem enged házasodni,
Vagyon nekem egy tarisnyám,
Süssön nekem egy pogácsát,
Hogy én menjek katanának.

Elindula, menegete,
S amíg odaérete,
Megtalálá Molnár Bálint.
Isten áldja, öregapám.

Isten hozott, kicsi fiam.
Mi hír van a falujikba?
Mi falunkba jó hír sincsen,
Mi falunkba rossz hír sincsen.

S az a hír van a faluba,
Kádár Katát elvesztették,
Kádár Katát elvesztették,
Feneketlen tóba tették.

Neki adom rend gúnyámat,
Vigyen ingem arra helyre,
Hová Kádár Katát tették,
Hová Kádár Katát tették.

S elindultak menegetni,
S menegettek, menegettek,
S amég odaéregettek,
S amég odaéregettek.

Élsz-e rózsám, vaj meghóttál,
Vaj csak felőlem gondolkossz?
Se nem élek, se nem halok,
Csak felőled gondolkozom.

S onnat kinőtt két liljomszál.
Addig nőttek, nővögettek,
Addig nőttek, nővögettek,
S amég összeölelkeztek.

S azt meghallá Gyulainé.
Elindula, menegete,
Elindula, menegete,
S amég odaéregete.

S a körmivel lecsípette,
S a talpával elsúrolta,
S a körmivel lecsípette,
S a talpával elsúrolta.

S az egyiknek csináltatott
Fehér mármántkőkoporsót,
S a másiknak csináltatott
Kőből s cimintkőkoporsót.

S az egyiket temettette
Az ótárnak elejibe,
S a másikat temettette
Az ótárnak háta mellé.

S azon szóla édes fia:
Anyám, anyám, édesanyám,
Nagyobb átkot nem kívánok,
Csak mekkorát felgondolok.

Mejik asztalnál kend eszik,
S az az asztal összetörjék,
S mejik könyérből kend eszik,
A kend előtt kővé váljék,

Mejik késvel kend azt szeli,
Az a kés es összetörjék,
Mej kendőhez kend kendőjzék,
Az is langval borítkojzék.

(Lábnik, 2720. sz. 21-5)

B

Poco rubato ♩ = 104

É - des - a - nyám, en - ged - zse meg.

É - des - a - nyám, en - ged - zse meg.

Ká - dár Katált én kér - lem meg.

Azt az edzset nem engedem,
Azt az edzset nem engedem,
Kádár Katal menyem legyen.

Elindul ez edzs katana,
Elindul ez edzs katana,
Hässzus útba, rengítősbe.¹

Megtalálkozik ménárval.
Ménárgazda, ménárgazda,
Mi hír még van e fäluba?²

Az a hír van e fäluba,
Az a hír van e fäluba,
Kádár Katal bément tóba.

Bément feneketlen tóba,
Bément feneketlen tóba,
Kurva anyja osz-szem hagyta.

Onnat isz kiveszesztette,
Onnat isz kiveszesztette,
Templom elejibe tette.

(Ploskucén, 3260. sz. F 461a. 62–4)

¹ *Hässzus útba, rengítősbe*: hosszú útra, rengetegbe.

² Az énekes úgy is énekelte, hogy e szakaszból kettőt formált: az első sort háromszor ismételte (:egyik szakasz), majd a második sort kétszer és hozzá a harmadik sort egyszer (: második szakasz).

2. KÖMŰVES KELEMENNÉ

Parlando ♩ = 96

Ú' rakják, ú' rakják Ma - gas Dé - va vá - rát,
Kit éj - jel fel - raknak, A nappal mind le - hull.

Kit nappal felraknak,
Az éjjel mind lehull,
Kit nappal felraknak,
Az éjjel mind lehull.

Azt az álmot látá¹
Mestere² Manole,
Azt az álmot látá
Mestere Manole:

Kinek odatalál
Asszon-felesége,
Annak vegyék fejét,
Rakják a kócába.³

Azt az álmot látá
Legnagyobb kümesné,
Kerek udvarába,
Kerek közepibe;

Kerek udvarába,
Kerek közepibe
Vérkút fokadt vala,
Vérkút fokadt vala.

Kejj fel szógám, kejj fel,
Hámold e lovakat,
Hámold e lovakat,
Hogy induljunk útnak.

Hat ló, hintó zenyém,
S ez ostor e tiéd.
Hat ló, hintó zenyém,
S ez ostor e tiéd.

Magas Gyéva várnál
Talán nincs jó dolgik,
Magas Gyéva várnál
Talán nincs jó dolgik.

Mestere Manole
Ő es elállá,
Ő es elállá
Vigyázkodó helyre.

Messzünnet meglátá,
Úgy menen, úgy menen,
Úgy menen, úgy menen
Asszon-felesége.

Istenem, istenem,
Mivel térissem meg?
Adj egy fene farkast,
Térjenek meg vissza.

Azt es ad az isten,
Még sem térének meg.
Kezével es inté,
Szájával es mondá:

Térjete meg vissza,
Me nem jóra jöttök.
Térjünk meg, asszonyunk,
Me nem jóra menünk.

Adj egy fene medvét,
Térjenek meg vissza.
Azt es ad az isten,
Még sem térének meg.

Istenem, istenem,
Szerelmes istenem,
Adj egy nagy kőesőt,
Térjenek meg vissza.

Azt es ad az isten,
Még sem térének meg,
Csak odaérének
Magas Gyéva várhoz.

Jó napot, jó napot,
Tizenegy kőmijes.
Azt egy sem fogadá
Magas Gyévo várnál.

Talán nincs jó dolgik?
Eggyig es jártam itt,
S örökké köszöntem,
S örökké fogadták.

Mindját es elmene
Mestere Manole;
Mindját megölelte.
Ez ölébe vette.

Felvitte e zidra,⁴
Letevé e zidra.
Tréfálni akarunk,
Bé akarunk rakni.

Felrakák öt térgyig,
Felrakák öt térgyig.
Tréfa-je, vagy való,
Tizenegy kőmijes?

Való ez, asszonyunk,
Zurad tette törvint.
Való ez, asszonyunk,
Zurad tette törvint.

Felrakták hónyaljig,
Felrakták hónyaljig.
Tréfa-je, vagy való,
Tizenegy kőmijes?

Való jez, asszonyunk,
Urad tette törvint.
Való jez, asszonyunk,
Urad tette törvint.

Az én gyermekemet
Ki fereszgeti meg?
Vannak genge esők,
Azok megferesztik.

Az én gyermekemet
Ki kötözgeti bé?
Vannak jó asszonyok,
S azok békötözik.

Az én gyermekemet
Ki ebélteti meg?
Vannak jó madarkák,
Azok ennik hoznak.

Az én gyermekemet
Ki rengetgeti el?
Vannak genge szellők,
Sz azok elrengetik.

Meștere Manole,
Meștere Manole,
Zidul că mă strînge,
Viața mi se stinge.⁵

(Klészse, 1976. sz. F 369c. 83–3).

¹ Változat (e szakasz harmadik sorában, valamint az 5. szakasz első sorában is):
Ulyan álmod látott.

² *Mestere*: a magyarból kölcsönzött román *meșter* (mester) megszólító formája.

³ *Kóc*: sarok. (Román *colț*.)

⁴ *Zid*: fal. (Románul.)

⁵ A szakasz magyar jelentése: Manole mester, / Manole mester, / Szorít a fal, /
Vége az életnek.

3. MOLNÁR ANNA

A

Parlando ♩ = 112

Gyere ve-lem, Mólnár An-na. Én nem menek, te ka-tana.

Ki-csi fi-am a bú-cső-bé, Jámbor u-ram az er-dő-re

Addig csalá, csalogatá,
Míg elcsalta ő magával
A Dunának a martjára,
Citromfának árnyékába.

Ül le ide, Mólnár Anna,
Nézz egy kicsit a fejembe.
Le is üle Mólnár Anna,
Nezni fogá a fejibe.

Feltekinte Mólnár Anna
Citromfának tetejibe,
Hát hét leány, nincsen feje.
Megijedett Mólnár Anna,

Talán ő lesz a nyócadik.
Sírni foga Mónár Anna.
Egy csepp könyve lecseppene
Katonának orcájára.

A katona felébrede.
Mé sírsz, mé sírsz, Mónár Anna?
Én nem sírok, te katana,
Citromfának hull harmatja.

Mit hazudsz, te Mónár Anna.
Mikor mostan álló dél van.
Hogy eshetik harmat mostan.
Hogy eshetik harmat mostan?

Hág fel ide, Mónár Anna,
Én es felhágok utánad.
Hág fel előbb, s én utánad,
Hág fel előbb, s én utánad.

Elindula a katana,
Visszaejti fényes kardját.
Elindula a katana,
Visszaejti fényes kardját.

Add fel, add fel, Mónár Anna.
Fel es kapá Mónár Anna,
Összevágá ja katanát,
Összevágá ja katanát.

Felöltözött tolománba,¹
Felpattana paripára,
Elindula hazájába,
Elindula hazájába.

Jó napot, te jámbor gazda!
Adsz-e szállást éccokára?
Én nem adak, te katana.
Kicsi fiam vagyon sírva.

Ne búsulj, te jámbor gazda,
Szottuk mi a gyermeksírást.
Bé es csapá² jámbor gazda,
Kicsi fia nagyon síra.

Hallod-e, te jámbor gazda,
Van-e jó bor a faluba?
Vagyon itt es a szomszédba,
Vagyon itt es a szomszédba.

Hozz egy kupát kóstolóba,
Hozz egy kupát megivásba.
Hozz egy kupát kóstolóba,
Hozz egy kupát megivásba.

Kibongolá tolomántját,
Megszoptatá kicsi fiát.
Elalítá kicsi fiát,
Elalítá kicsi fiát.

Hazajött a jámbor gazda,
Elaludt a kicsi fia.
Hazajött a jámbor gazda,
Elaludt a kicsi fia.

Tudja jaz én kicsi fiam,
Idegen van a házunkban.
Megitták az egy kupa bort,
Megitták a másikat es.

Tudod-e, te jámbor gazda,
Feleséged visszajönne,
Megszidnád-e, megverned-e,
Orcájára felvetned-e?

Meg se szidnám, meg se verném,
Orcájára fel se vetném.
Meg se szidnám, meg se verném,
Orcájára fel se vetném.

Ha megszidsz es, ha meg nem es,
Én vagyok a feleséged.
Össze es csókolkozának,
Össze es ölelkezének.

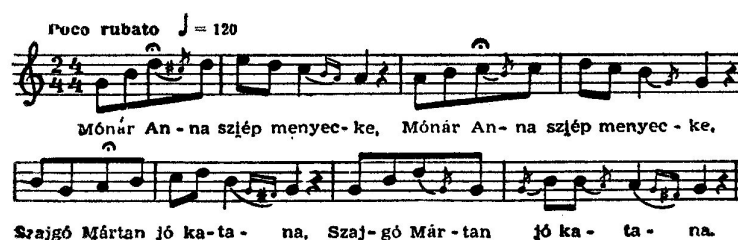
(Pusztina, 2555. sz. 47-5)

¹ Tolomán, tolománt: dolmány.

² Bécsapá: beengedte, bebocsájtotta.

B

Poco rubato $\text{♩} = 120$

Mónár An - na szép menyec - ke, Mónár An - na szép menyec - ke,
Szajgó Már - tan jó ka - ta - na, Szaj - gó Már - tan jó ka - ta - na.

Jere velem Mónár Anna,
Jere velem Mónár Anna.
Nem menek jén, te katana,
Nem menek jén, te katana.

Kici fiam e rengőbe,
Kici fiam e rengőbe,
Genge uram ez erdőbe,
Genge uram ez erdőbe.

Gyere velem Mónár Anna,
Gyere velem Mónár Anna.
Gyere velem Mónár Anna,
Gyere velem Mónár Anna.

Cak elindul Mónár Anna,
Cak elindul Mónár Anna.
Elindula Mónár Anna,
Elindula Mónár Anna.

Mennek, mennek, menegetnek,
Mennek, mennek, menegetnek.
Elérének e burkuszfát,
Elérének e burkuszfát.

Ül le ide, Mónár Anna,
Ül le ide, Mónár Anna.
Nézz e kicit e fejembe,
Nézz e kicit e fejembe.

Cak leüle Mónár Anna,
Cak leüle Mónár Anna.
Nezni fogá az ő fejit,
Nezni fogá az ő fejit.

Feltekinte burkuszfára,
Feltekinte burkuszfára.
Meglátá ő e teszvérét,
Meglátá ő e teszvérét.

Mónár Anna szírni foga,
Mónár Anna szírni foga.
Mé sírsz, mé sírsz, Mónár Anna,
Mé sírsz, mé sírsz, Mónár Anna?

Hanne szírjak, te katana,
Hanne szírjak, te katana.
Jó a humály² alalunnét,
Jó a humály alalunnét.

Sz abbúl ceppent ez arcodra,
Sz abbúl ceppent ez arcodra.
Cak felkele e katana,
Cak felkele e katana.

Felindula burkuszfára,
Felindula burkuszfára.
Visszaejté az ő kardját,
Visszaejté az ő kardját.

Add fel ide, Mónár Anna,
Add fel ide, Mónár: Anna.
Mónár Anna cak felveté,
Mónár Anna cak felveté.

Megtalálá genge nyakát,
Megtalálá genge nyakát.
Visszaeszek e katana,
Visszaeszek e katana.

Mónár Anna felkészüle,
Mónár Anna felkészüle
Katanának gúnyájába,
Katanának gúnyájába.

Mónár Anna hazamene,
Mónár Anna hazamene.
Mit cánsz, mit cánsz, jámbor gazda,
Mit cánsz, mit cánsz, jámbor gazda?

Rengetgetem e fiamat,
Rengetgetem e fiamat.
Háram napja rengetgetem,
Háram napja rengetgetem.

Háram napja rengetgetem,
Háram napja rengetgetem,
Szo ha el nem rengethetem,
Szo ha el nem rengethetem.

Mónár Anna visszajőne,
Mónár Anna visszajőne,
Megszidnád-e, megverned-e,
Megszidnád-e, megverned-e?

Sze nem szidnám, sze nem verném,
Sze nem szidnám, sze nem verném.
Sze nem szidnám, sze nem verném,
Sze nem szidnám, sze nem verném.

Menj el, menj el, jámbor gazda,
Menj el, menj el, jámbor gazda.
Hozz ed kisz bort zidegennek,
Hozz ed kisz bort zidegennek.

Elmene e jámbor gazda,
Elmene e jámbor gazda.
Elmene e jámbor gazda,
Elmene e jámbor gazda.

Mónár Anna kibongoló,
Mónár Anna kibongoló,
Kibongoló dolományát,
Kibongoló dolományát.

Elrengetgeté e fiát,
Elrengetgeté e fiát.
Elrengetgeté e fiát,
Elrengetgeté e fiát.

(Nicolae Bălcescu, 1629. sz. 55–6)

¹ Rengő: böcső.

² Humály: felhő (homály).

C

Poco rubato $\text{♩} = 112$

Mónár Anna szép menyecske, Utcán sétál egy ka - to - na.
Mínd azt írja le - ve - lé - be: Je - re vétem. MÓ - nár An - na.

Nem mehetek, te katona,
Kicsi fiam sír böcsőbe,
Jámbor uram ződ erdőbe,
Jámbor uram ződ erdőbe.

El es rablá Mónár Annát,
El es rablá s a katona...

Le es veti dolományát,
Le es veti dolományát...

Felötözött Mónár Anna
Katonának gúnyjába.
Felötözött katonáson,
Katonáson, káplároson.

Jó estét, te jámbor gazda.
Isten hozott, te katona.
Jó estét, te jámbor gazda.
Isten hozott, te katona.

Jámbor gazda, jámbor gazda,
Mi az oka, jámbor gazda,
Hogy úgy sír a kicsi fiad,
Hogy úgy sír a kicsi fiad?

Hogyne sírna, hogyne sírna,
Harmadnapja nincsen anyja.
Hogyne sírna, hogyne sírna,
Harmadnapja nincsen anyja.

Jámbor gazda, jámbor gazda,
Van-e közelibe korcsma?
Hozz te nekem egy kupa bort,
Hozz te nekem egy kupa bort.

El es mene jámbor gazda,
El es mene korcsomába.
El es mene jámbor gazda,
El es mene korcsomába.

Mónár Anna, szép menyecske
Kibongoló dolományát,
Kibongoló dolományát,
Megszoptatá kicsi fiát.

Hazamene jámbor gazda,
Hazamene korcsomából.
Mi az oka, te katona,
Hogy elaludt kicsi fiam?

Jámbor gazda, jámbor gazda,
Én vagyok a Mónár Anna.
Jámbor gazda, jámbor gazda,
Én vagyok a Mónár Anna.

(Pusztina, 2554. sz. 76–5)

D

Ando rubato ♩ = 76

Anna, jAnna, Mónár An-na, Sétál ut-cán egy katan-na.

Anna, jAn-na, Mónár An-na, Sétál ut-cán egy katan-na.

Jere vélem, Mónár Anna.
Én nem menyek, te katana,
Kicsi fiam sír bőcsübe,
Jámbor uram ződ erdőbe.

Fémlik a kard a kezibe,¹
Mind úgy írja levelibe,
Mind úgy írja levelibe,
Mónár Anna ül ölibe.

Addig csalta, csalogatta,
Míg Mónár Annát elcsalta.
Addig mentek, mendegéltek,
Míg a burkusfához értek.

Ül le ide, Mónár Anna,
Nézz e kicsit e fejembe.
A nézésnek a képibe
Feltekinte burkusfára.

Oda kilenc felakasztval,
S a tizedik az ő bátyja.
Sírni fogott Mónár Anna,
Hogy ezét nincs az ő bátyja.

E csepp könnyü rájacseppen
Katanának orcájára.
Felszökik ő, a katana:
Mit sírsz magad, Mónár Anna?

Én nem sírok, te katana,
Egy felhő itt élémene,
Egy felhő itt élémene,
S abból cseppent e csepp eső.

Hág fel ide, Mónár Anna.
Én nem hágok, te katana,
Én nem szoktam fára hágni.
Hág fel magad, te katana.

Fel es hágott a katana,
Fényes kardját visszajé.
Vess fel ide, Mónár Anna,
Vess fel ide fényes kardot.

Fel es veté Mónár Anna,
El es vágá gyenge nyakát.
Visszaesett a katana.
Sírni fogott Mónár Anna.

Felőtezett Mónár Anna
Katanának gúnyájába.
Visszamene hazájába,
Visszamene hazájába.

Gazda, gazda, jámbor gazda,
Engedjen bé zécakára.
Nem engedlek, te katana,
Kicsi fiam sír bőcsűbe.

Kicsi fiam sír bőcsűbe,
Mónár Anna ződ erdőbe.
Primiljon be,² jámbor gazda.
Beprimilta jámbor gazda.

Jámbor gazda, jámbor gazda,
Messze van-e a korcsoma?
Nincs es messze, nincs es közel.
Hozzon nekem egy kupa bort.

El es mene jámbor gazda.
Mónár Anna megszoptatá,
Megszoptatá a kicsikét.
Ahogy szopott, úgy elaludt.

Futuj³ bátran, jámbor gazda,
Hogy most meghótt a kis fia.
Ne fusson kend, jámbor gazda,
Kicsi fia úgy elaludt.

Amíg itták, illogatták,
Kérdni kezdi a katanát,
Amíg itták, illogatták,
Kérdni kezdi a katanát:

Te katana, mennyit jártál,
Nem halltad-e, nem láttad-e,
Nem halltad-e, nem láttad-e
Feleségem, Mónár Annát?

Hazajönne, megvernéd-e,
Megvernéd-e, megszidnád-e,
Megvernéd-e, megszidnád-e,
Vaj órára felhálnád-e?

Meg se szidnám, meg se verném,
S az órára fel se hánnám.
Meg se szidnám, meg se verném,
S az órára fel se hánnám.

Kibongolja Mónár Anna,
Megörvend a jámbor gazda.
Megörvend a jámbor gazda,
Mónár Anna főkatana.

(*Lészped*, 1897. sz. F 332a. 75–8)

¹ Változat: az övibe.

² *Primiļjon be*: fogadjon be. (Román *a primi*: befogadni.)

³ *Futuj*: minden bizonnyal a román *fugi tu*, népiesen *fu tu* (fussál te) elváltozott formája.

4. MÁRTON SZÉP ILONA

Poco rubato ♩ = 116-120

Éppen kere - ke - dik Egy ke - rek domboc - ka.
Ré - ja ne - vel - kedik Egy é - des al - ma - fa.

Édes az almája,
Kedves a gazdája.
Édes az almája,
Kedves a gazdája.

S az alatt ül vala
Márton Szép Ilona.
S az alatt ül vala
Márton Szép Ilona.

Köti koszorúját
Fejér liliombúl.
Köti koszorúját
Fejér liliombúl.

S amivel nem éri,
Könnyüvel nyomtassa.
S amivel nem éri,
Könnyüvel nyomtassa.

Csak elésajdula¹
Fehér fodor bárán.
Csak elésajdula
Fehér fodor bárán.

Jó napot, jó napot,
Márton Szép Ilona.
Jó napot, jó napot,
Márton Szép Ilona.

S isten hozott, isten,
Fehér fodor bárán.
S isten hozott, isten,
Fehér fodor bárán.

Mi járásbeli vagy,
Fehér fodor bárán?
Mi járásbeli vagy,
Fehér fodor bárán?

Szűzeknek sergiből
Csak egy bárán híja.
Szűzeknek sergiből
Csak egy bárán híja.

Magad odajönnél,
Véled be es telnék.
Magad odajönnél,
Véled be es telnék.

Várj kicsit, várj kicsit,
Fehér fodor bárán.
Várj kicsit, várj kicsit,
Fehér fodor bárán.

Vegyek bocsánatot
Apámtól s anyámtól.
Vegyek bocsánatot
Apámtól s anyámtól.

Apámtól s anyámtól,
Leány-barátimtól.
Apámtól s anyámtól,
Leány-barátimtól.

Leány-barátimtól,
Legén-szeretimtől.
Leány-barátimtól,
Legén-szeretimtől.

Isten megfizesse,
Lelkem édesanyám,
Isten megfizesse,
Lelkem édesanyám,

Hogy kilenc hónapig
Méhilvel² hordozott,
Hogy kilenc hónapig
Méhilvel hordozott,

Kilenc hónap mulval
S e világra hozott,
Kilenc hónap mulval
S e világra hozott,

Rengő bölcső mellett
Sokat viradodzott,
Rengő bölcső mellett
Sokat viradodzott.

(*Diószeg, 2869. sz. 58-2*)

¹ *Elésajdul*: elécsillan, elévillan; felbukkan.

² *Méhilvel*: méhivel, méhiben.

5. SZEGÉNY ÁRVA ASSZONY

Parlando $\text{♩} = 104$

Szegény ár-va jasz - szony, Ő jes el - in - du - la

E nagy hosszú jú - ton, Ren - ge - teg er - dő - kőn.

Jobb karjára vette
Síró fiécskáját,
Bal karjára vette
Síró lányecskáját.

Ő es odaére
E rózsamezőbe,
Ő es csak letevé
Rózsabokor alá.

Ő es csak megcsalá
Rózsavirágszálval,
Ő es csak megcsalá
Rózsavirágszálval.

Ő es elindula
E nagy hosszú jútra,
S e nagy hosszú júton,
Rengeteg erdőkön.

Mindjár találkozik
Egy baromállatval.
Egyesztendős borját
E szarvába vitte,

Félesztendős borját
E szájába vitte,
Kélesztendős borját
Utána elcsalta.

Ez egy baromállat,
Há jén lelkes állat,
Mét tudám letenni
Síró lányecskámat?

Mét tudám letenni
Síró lányecskámat?
Mét tudám megcsalni
Rózsavirágszálval?

Ő es visszatére
Rózsamező felé,
Messzünnet meglátá,
Há körülbe vette;¹

Há körülbe vette
Három fene farkas.
Legnagyobb azt mondja:
Szakasszuk háromba.

Középső aszondja:
Szakasszuk, nem bánom
Legküssebb aszondja:
Ne szakasszuk szegint,

Ha mük es vigyük el
E mi ballangunkhoz,
Mük es neveljük fel
Genge báránhúsval.

Genge báránhúsval,
Genge malachúsval.
Genge báránhúsval,
Genge malachúsval.

Apám, édesapám,
Fene farkas-apám,
Erejszen el engem
Erdőre sétálni.

Erdőre sétálni,
Mezőbe játszodni.
Erdőre sétálni,
Mezőbe játszodni.

Ne menj, lányom, ne menj,
Met vadászok járnak,
Met vadászok járnak,
Gengén feltalálnak.

Anyám, édesanyám,
Fene farkas-anyám,
Erejszen el engem
Erdőbe sétálni.

Erdőbe sétálni,
Mezőbe játszani.
Erdőbe sétálni,
Mezőbe játszani.

Ne menj, lányom, ne menj.
Met vadászok járnak,
Met vadászok járnak,
Gengén feltalálnak.

Bácsim,² édes bácsim,
Fene farkas-bácsim,
Erejszen el engem
Erdőre sétálni.

Erdőre sétálni,
Mezőbe játszodni.
Erdőre sétálni,
Mezőbe játszodni.

Ne menj, húgom, ne menj,
Met vadászok járnak,
Gengén feltalálnak.
Úgy is úgy elmene

Erdőbe sétálni,
Mezőbe játszodni,
Erdőbe sétálni,
Mezőbe játszodni.

Ő es találkozik
Egy öregasszanval.
Lyányam, édes lyányam!
Hallgass, asszan, hallgass!

Anyám lettél lenne,
Anyám lettél lenne,
Lyányod lettem lenne,
Lyányod lettem lenne,

E rózsamezőbe
Le sem tettél lenne,
Rózsavirágszálval
Meg sem csaltál lenne.

(Klészse, 1978. sz. F 370b. 83–3)

¹ *Kürülbe vette*: körülvette.

² *Bácsim*: bátyám.

6. A SÁRIG KÍGYÓ

D

Parfando ♩ = cca 120

Anyám, ó - desa - nyám, Csobán - legény vótam,
Le - fe - kűdtem va - la s a pa - tak mart - já - ra.

Sárig¹ es kis kégyó
Bébútt kebelembe.
Sárig es kis kégyó
Bébútt kebelembe.

S aki azt kiveszi,
Fél karját megeszi.²
S aki azt kiveszi,
Fél karját megeszi.

Mintsábbad ellegyek
Én fél karom nélkül,
Inkábbad elleszek
Nyirel-fiam³ nélkül.

Menj el te apádhoz,
Talán ő kiveszi.
Menj el te apádhoz,
Talán ő kiveszi.

Apám, édesapám,
Csobánlegény vótam,
Lefeküdtem vala
S a patak martjára.

Sárig es kis kégyó
Bébútt kebelembe.
Aki azt kiveszi,
Fél karját megeszi.

Mintsábbad ellegyek
Én fél karom nélkül,
Inkábbad elleszek
Nyirel-fiam nélkül.

Inkábbad elleszek
Nyirel-fiam nélkül,
Menj el te mátkádhoz,
Talán ő kiveszi.

Mátkám, édes mátkám,
Csobánlegény vótam,
Lefeküdtem vala
A patak martjára.

Sárig es kis kégyó
Bébútt kebelembe.
Aki azt kiveszi,
Fél karját megeszi.

Gyer ide, gyer ide,
Te jén édes mátkám.
Gyer ide, vegyem ki.
Azt mondja a legény:

Sűrűsd el⁴ orcádat,
Nyulj bé kebelembe.
Mikor ő kiveszi,
Min szép sárig arany.

Most kitudta ezen
Az anyjának szüvit,
És azon es pedig
Tátájának szüvit.

(Lészped, 1898. sz. F 332b. 75–8)

¹ Sárig: sárga.

² Változat: Fél karját elveszti. Ugyanígy a 7. és a 11. szakaszban is.

³ Nyirel-fiam: nagyfiam, legény-fiam. (Román mire: vőlegény, jegyes.)

⁴ Sűrűsd el: takard el.

B

Parlando ♩ = 100

El - a - lúdtam va - la Sár - pa - takja mel - lett. (ä)

El - a - lúdtam va - la Sár - pa - tak - ja mellett.

The image shows a musical score for a song. It consists of two staves of music. The first staff is a treble clef with a key signature of one flat (B-flat) and a 2/4 time signature. The tempo is marked 'Parlando' and the speed is '♩ = 100'. The melody is written on a single line. The second staff is a bass clef with a 2/4 time signature. The lyrics are written below the staves. The first line of lyrics is 'El - a - lúdtam va - la Sár - pa - takja mel - lett. (ä)'. The second line of lyrics is 'El - a - lúdtam va - la Sár - pa - tak - ja mellett.'.

Bébútt kebelembe
Sárighasú¹ kégyó.
Bébútt kebelembe
Sárighasú kégyó.

Vegye ki kegyelmes²
Lelkem édesapám.
Vegye ki kegyelmes
Lelkem édesapám.

Mintsább kezem nélkül,
Inkább lányom nélkül.
Mintsább kezem nélkül,
Inkább lányom nélkül.

Vegye ki kegyelmes
Lelkem édesanyám.
Vegye ki kegyelmes
Lelkem édesanyám.

Mintsább kezem nélkül,
Inkább lányom nélkül.
Mintsább kezem nélkül,
Inkább lányom nélkül.

Vegye ki kegyelmes
Lelkem édes bácsám.
Vegye ki kegyelmes
Lelkem édes bácsám.

Mintsább kezem nélkül,
Inkább néném nélkül.
Mintsább kezem nélkül,
Inkább néném nélkül.

Vegye ki kegyelmes
Lelkem édes húgom.
Vegye ki kegyelmes
Lelkem édes húgom.

Mintsább kezem nélkül,
Inkább néném nélkül.
Mintsább kezem nélkül,
Inkább néném nélkül.

Vegye ki kegyelmes
Lelkem édes ecsém.
Vegye ki kegyelmes
Lelkem édes ecsém.

Mintsább kezem nélkül,
Inkább néném nélkül.
Mintsább kezem nélkül,
Inkább néném nélkül.

Vegye ki kegyelmes
Lelkem édes mátkám.
Vegye ki kegyelmes
Lelkem édes mátkám.

Mintsább mátkám nélkül,
Inkább kezem nélkül.
Mintsább mátkám nélkül
Inkább kezem nélkül.

Az énekes még hozzát teszi:

Pénz vót a kebelibe sok. Ő megcserkálta³ mind-
egyiket. Mátkája aranyat kapott.

(Gajdár, 2674. sz. 85–5)

¹ *Sárighasú*: sárgahasú.

² *Kegyelmes*: a balladában végig mindenütt eredetileg „kegyelmed” lehetett.

³ *Megcserkálta*: próbára tette. (Román *a încerca*: próbára tenni.)

C

Poco rubato ♩ = 152

L - e - feküd - tem va la Árpatak - ja mellé,
Sá - rí g es kis. ké - gyó Bébűt ke - be - lembe.

Aki jaszt kiveszi,
Fél karját megeszi.
Aki jaszt kiveszi,
Fél karját megeszi.

Anyám, édesanyám,
Vegye el ezt tőlem,¹
Anyám, édesanyám,
Vegye el ezt tőlem.

Lányom, édes lányom,
Hogy vegyem el tőled?
S aki ezt kiveszi,
Fél karját megeszi.

Mintsább én ellegyek
A fél karom nélkül,
Inkábbad ellegyek
Szép leányom nélkül.

Apám, édesapám,
Vegye el ezt tőlem.
Apám, édesapám,
Vegye el ezt tőlem.

Lányom, édes lányom,
Hogy vegyem el tőled?
S aki ezt kiveszi,
Fél karját megeszi.

Mintsább én ellegyek
A fél karom nélkül,
Inkábbad ellegyek
Szép leányom nélkül.

(Lészped, 1905. sz. F 337a. 79-4)

¹ A fonográfhengerre e sort (és a negyediket) így énekelte: Vátson ki ingemet.

7. KÉT RAB TESTVÉR

S a törökök s a tatárok
Kihatának Moldovába.
Két szép rabot elrablának.
Egyik szép rab Bíró János,
Másik szép rab Bíró Kata.

Harminc esztendeig török rabjai voltak s akkor megszöktek. Útközbe Bíró János megsebesül, mert verekedett a törökökkel.

Húgom, húgom, Bíró Kata,
Bújj be ebbe vízmosásba.
Hasítsd ketté keszkenyődet,
Kösd bé nékem jobb karomat
Összevágák a jobb karát.

Bíró János, Bíró Kata elindulának haza

Az énekes innen dallammal énekli tovább:

Poco rubato ♩ = 116

Men - jünk ha - za - fe - lé, (ä)Húgom, édes húgom.
Men - jünk ha za - fe - lé, Hú - gom, é - des húgom.

Szegény Bíró Kata,
Menjél, kérjél szállást,
Menjél, kérjél szállást
Erre éccakára.

Gazdáim, gazdáim,
Nagy tisztos gazdáim,
Gazdáim, gazdáim,
Nagy tisztos gazdáim,

Mé nem adnak szállást
Erre éccakára?
Mé nem adnak szállást
Erre éccakára?

Egy bátyámmal vagyok
Egyen¹ megvagdalva.
Egy bátyámmal vagyok
Egyen megvagdalva.

Menj ki kúdos, menj ki,
Menj ki a házamból,
Met én a kúdosnak
Bűzit se állhatom.

Bátyám, édes bátyám,
Szegény Bíró János,
Szállást nem adának,
Kicokigatának.²

Menj bé húgom, menj bé,
Szegény Bíró Kata.
Menj bé húgom, menj bé,
Szegény Bíró Kata.

Meleg tűzhejikre
Ha bé nem csapnak³ es,
Bár az ajtó mellé
Hogy befogadnának.

Gazdáim, gazdáim,
Nagy tisztos gazdáim,
Mé nem adnak szállást
Erre éccakára?

Egy bátyámmal vagyok
Egyen megvagdalva.
Egy bátyámmal vagyok
Egyen megvagdalva.

Meleg tűzhejikre
Ha bé nem csapnak es,
Bár barmok jászlába,
Bár barmok jászlába.

Menj ki kúdus, menj ki.
Menj ki a házamból,
Met én a kúdusnak
Búzit se állhatom.

Bátyám, édes bátyám,
Szállást nem adának,
Szállást nem adának,
Kicokigatának.

Csak még menj bé, húgom,
Szegény Bíró Kata.
Csak még menj bé, húgom.
Szegény Bíró Kata.

Kérd meg a gazdát es,
Adjon nekünk szállást.
Kérd meg a gazdát es,
Adjon nekünk szállást.

Gazdám, édes gazdám,
Adjon nekünk szállást.
Adjon nekünk szállást
Erre éccakára.

Egy bátyámmal vagyok
Egyen megvagdalva.
Egy bátyámmal vagyok
Egyen megvagdalva.

Házamba nem csaplak,
Marhák hajlékjikba.
Házamba nem csaplak,
Marhák hajlékjikba.

Húgom, édes húgom,
Ugyan reám ügyelj,
Ugyan reám ügyelj
Ezen az éccakán.

Első kakasszókor
Egy mirigyem szökik.
Első kakasszókor
Egy mirigyem szökik.

Másod-kakasszókor
Szavam megfogani.
Másod-kakasszókor
Szavam megfogani.

Harmad-kakasszókor
Világból kimúlok.
Harmad-kakasszókor
Világból kimúlok.

Bátyám, édes bátyám,
Szegény Bíró János.
Bátyám, édes bátyám,
Szegény Bíró János,

Harminc esztendeig
Török rabja valál.
Harminc esztendeig
Török rabja valál.

Most eljöttünk mink es
Az apánk házához.
Most eljöttünk mink es
Az apánk házához.

Szállást nem adának,
Kicokigatának.
Szállást nem adának,
Kicokigatának.

Meghallta a szolga,
Mondta az asszonynak,
Meghallta a szolga,
Mondta az asszonynak:

Asszonyim, asszonyim,
Nagy tisztas asszonyim,
Asszonyim, asszonyim,
Nagy tisztas asszonyim.

Egyik szép rab meghalt,
Másik úgy siratja,
Egyik szép rab meghalt,
Másik úgy siratja:

Bátyám, édes bátyám,
Szegény Bíró János.
Bátyám, édes bátyám,
Szegény Bíró János,

Harminc esztendeig
Török rabja valál.
Harminc esztendeig
Török rabja valál.

Most eljöttünk mink es
Az apánk házához.
Most eljöttünk mink es
Az apánk házához.

Szállást nem adának,
Kicokigatának.
Szállást nem adának,
Kicokigatának.

Kiküid egy másikat.

Menj ki, hallgasd csak meg,
Lehet, ez hazudott.
Menj ki, hallgasd csak meg,
Lehet, ez hazudott.

Asszonyim, asszonyim,
Nagy tisztas asszonyim,
Asszonyim, asszonyim,
Nagy tisztas asszonyim.

Egyik szép rab meghalt,
Másik úgy siratja,
Egyik szép rab meghalt,
Másik úgy siratja:

Bátyám, édes bátyám,
Szegény Bíró János.
Bátyám, édes bátyám,
Szegény Bíró János,

Harminc esztendeig,
Török rabja vótunk.
Harminc esztendeig,
Török rabja vótunk.

Most eljöttünk mü es
Az apánk házához.
Most eljöttünk mü es
Az apánk házához.

Szállást nem adának,
Kicokigatának.
Szállást nem adának,
Kicokigatának.

Kiment a harmadik,
Annak se hitték el.
Kiment a harmadik,
Annak se hitték el.

Asszonyom, asszonyom.
Nagy tisztos asszonyom,
Asszonyom, asszonyom,
Nagy tisztos asszonyom.

Egyik szép rab meghalt.
Másik úgy sirassa,
Egyik szép rab meghalt.
Másik úgy sirassa:

Bátyám, édes bátyám,
Szegény Bíró János.
Bátyám, édes bátyám.
Szegény Bíró János,

Harminc esztendeig
Török rabja voltunk.
Harminc esztendeig,
Török rabja voltunk.

Most eljöttünk mü es
Az apánk házához.
Most eljöttünk mü es
Az apánk házához.

Szállást sem adának,
Kicokigatának.
Szállást sem adának,
Kicokigatának.

Kiment maga.

Anyámé, anyámé,
Ha én tudtam vóna,
Ha én tudtam vóna,
Gyermekeim vattok,

Meleg hajlékomba
Bécsaptalak vóna,
Meleg hajlékomba
Bécsaptalak vóna,

Meleg kebelembe
Bézártalak vóna,
Meleg kebelembe
Bézártalak vóna.

Leesett és meghalt.

Az énekes még hozzát teszi:

Pusztinán történt, hogy mikor őket rabságba viték, Pusztinán csak két ház vót. Mikor visszatértek, akkor harminc házat találtak, s az apjuk nem ismerte meg őket.

(*Pusztina*, 2556. sz. 47–5)

¹ *Egyen*: egen, azaz igen.

² *Kicokigatni*: kiűzni, kikergetni. (Vö, co ki!)

³ *Bécsapni*: befogadni, beengedni.

8. AZ ELRABOLT LEÁNY

– Dallamát lásd e kötetben a 34B sz. alatt –

Anyám, édesanyám,
Vátson el ingemet.
Jönnek a katonák,
S rabolnak el ingem.

Anyámé, anyámé,
Hová rejtselek el?
Menj bé kamarába,
Bújj be egy ládába.

Csak odazúdula
Hetvenhét katona.
Hetvenhét katona,
Egész kompánia.

Hol van a leányod,
Adjátok kezünkbe!
Hol van a leányod,
Adjátok kezünkbe!

Nincsen a leányom,
Me meg vagyon halva.
El es van temetvel,
El es van siratval.

– Hagyjad a lyányodat,
Viszlek el tégedet.
– Menj bé kamarába,
Ott van egy ládába.

Anyám, édesanyám,
Zisten engedje meg,
Zisten engedje meg,
S a nyüvek egyék meg.

*

Fúdogál egy nagy szél,
Asse tudom, merről.
Alul-e vagy felül,
Vaj édesem felől?

Fúdd el, jó szél, fúdd el
Hosszú jútnak porát,
Fúdd be édesemnek
Meleg kebelibe.

(Pusztina, 2559. sz. 47–5)

9. MERINKA

A

Parlando $\text{♩} = 72$

Merin - ka, Me - rin - ka, Ro - má - nyul Me - rin - ka,
Mondd meg te Jazt ne - kem, Mondd meg te Jazt ne - kem.

Száz katanám közül
Melyiket szereted?
Napot-e, vaj hódát,
Vaj fényes csillagat?

Napot es szeretem,
Hódát es szeretem,
De fényes csillagat
Legjobban szeretem.

Anyám, édesanyám,
Édes kedves anyám,
Üselje jó gondját
Ez én Merinkámnak,

Met én el kell menjek
Hadba hadakozni,
Jó hírt hazahozni,
Neki megmondani.

Lyányom, édes lyányom,
Édes, kedves lyányom,
Azt megengeded-e,
Nyársba felhúzzalak?

Nyársba felhúzzanak,
Langon pirissanak?
Meg nem engedhetem,
Megszakad e szívem.

Lyányom, édes lyányom,
Édes, kedves lyányom,
Ketszerikszér mondom,
Ketszerikszér mondom,

Azt megengeded-e,
Azt megengeded-e,
Favágó tőkém légy,
Favágó tőkém légy?

Meg nem engedhetem,
Megszakad e szívem.
Harmadikszór mondom,
Lyányom, édes lyányom,

Azt megengeded-e,
Asztali vendégnek
Gyortyatartója légy,
Gyortyatartója légy?

Este meggyujtsanak,
Reggel eloltsanak?
Azt megengedhetem,
Ha annyira lettem.

Csak kapun szóla meg
E katana-legén:
Rományul Merinka,
Magyarul Margitka,

Nyisd kapumat nekem,
Eressz bjé ingemet,
Mert jén hazajöttem,
Jó hírt hazahoztam.

Jó hírt hazahoztam,
Neked megmondanám.
Állj meg, fiam, állj meg,
Hogy én nyithassam ki.

Nem kell, anyám, nem kell,
Nem kell, anyám, nem kell.
Hol ez én Merinkám,
Hogy maga nyissa ki?

Elment, fiam, elment
E rúzsamezőbe,
Kössön bokrétákat,
Tegye kalapodba.

Tér meg, lovam, tér meg,
Hogy mük es menjünk el
E rúzsamezőbe.
Kössél bokrétákat,

Tegyék kalapomba,
Tegyék kalapomba.
Ő es csak elmene,
E katana-legény.

Rományul Merinkám,
Magyarul Margitkám,
Szól nekem bár egyet,
Hogy én szóljak hármat.

Met én hazajöttem,
Jó hírt hazahoztam.
Jó hírt hazahoztam,
Neked megmondanám.

Tér meg, lovam, tér meg,
Hogy mük es menjünk el,
Hogy mük es menjünk el
Ez édesanyámhoz.

Anyám, édesanyám,
Édes kedves anyám,
Hol az én Merinkám,
Hol az én Merinkám?

Elment, fiam, elment
Virágos kűs kertbe,
Virágos kűs kertbe,
Rúzsabokor alá.

Ő es be van nyujtva
Rúzsabokor alá,
Mend egy porgolt¹ csutak,
Mend egy porgolt csutak.

Anyám, édesanyám,
Édes kedves anyám,
Ha ezt cselekedted,
Ha ezt cselekedted,

Hozza ki, hozza ki
Aranybütű² kését,
Aranybütű kését,
E kerek karszékét,

Met én is halálétt
Halált kell szenvedjek.
S ő es csak beüle
E kerek karszékbe.

Ő es csak elcsapá
Maga gyenge nyakát.
Őket es felvették,
Őket es elvitték

E nagy templom alá,
E nagy templom alá.
Zegyiket temették
Az ótár seggihez,

Másikat temették
Zótár elejibe.
Nőtték, nődegeltek,
Zótárt meghaladták.

Zösszekapcsolódtak,
Zösszekapcsolódtak,
De zördögös bába³
Ott se férhetett el.

Oda es elmene,
Oda es elmene.
Őket leszakasztá,
Őket leszakasztá.

(Klészse, 1744. sz. F 270b 54-4)

¹ *Porgolt*: pörkölt; megszenesedett.

² *Aranybütű*: aranyvégű.

³ *Bába*: öregasszony, vénasszony.

B

Poco rubato $\text{♩} = 168$

A - nyám, je - desz - a - nyám, A - nyám, je - desz - a - nyám,

Hol az ién Ma-rin - kám, Hol az ién Ma-rin - kám?

Kiküldöttem, fiam,
Kici rózászkerbe,
Kici rózászkerbe,
Búza-mezejére.

Hozzon neked búzát,
Hozzon neked búzát,
Szúrd e kalapidba,
Szúrd e kalapidba.

Ű isz cak kimene,
Ű isz cak kimene
Búza-mezejére,
Búza-mezejére.

Fittyentészt nem halla,
Fittyentészt nem halla.
Rikojtászt nem halla,
Rikojtászt nem halla.

Ű isz cak megtjére,
Ű isz cak megtjére
Az ő házájához,
Az ő házájához.

Kivevé szervetjét,¹
Kivevé szerevetjét,
Megtörlé szemeit,
Megtörlé szemeit.

Ű isz hazamene,
Ű isz hazamene.
Anyám, jedeszanyám,
Anyám, jedeszanyám,

Minek kell hazudjan,
Minek kell hazudjan?
Hol az jén Marinkám,
Hol az jén Marinkám?

Bjéküldöttem, fiam,
Bjéküldöttem, fiam,
Cipkerúzász kerbe,
Cipkerúzász kerbe.

Hozzon neked rúzát,
Hozzon neked rúzát,
Szúrd e kalapidba,
Szúrd e kalapidba.

Ű isz cak bjémene,
Ű isz cak bjémene,
Cipkerúzász kerbe,
Cipkerúzász kerbe.

Ű isz cak meglátá,
Ű isz cak meglátá
Sz az ő Marinkáját,
Sz az ő Marinkáját.

Mend egy porgolt cutak,
Mend egy porgolt cutak,
Rúzabokor alatt,
Rúzabokor alatt.

Kivevé je kardját,
Kivevé je kardját,
Felekleli magát,
Felekleli magát.

(Nicolae Bălcescu, 1630. sz. 55–6)

¹ *Szervet*: kézbevaló kendő. (Román *șervet*: asztalkendő.)

10. A PAKULÁR

A

Parlando $\text{♩} = 88$

(A) Jöröz - ge - ti va - la Sze - gény cso - bán - legény!
E - zer bá - rán - ká - ját, Né - z - te - len sok' jo - hát

Új jönnek, új jönnek
Három purkárlegény.³
Jó napot, jó napot,
Szegény csobánlegény.

Isten hozott, isten,
Három purkárlegén.
Tudod-e, mét jöttünk?⁴
Add ide te nekünk

Ezer báránkádót,
Néztelen sok johod.
Nem adom, nem adom
Ezer báránkámot.

Ha nem adod nekünk,
Mük es fejed vesszük.
De tük ne mondjátok,
Hogy fejem vettétek,

Hanem azt mondjátok,
Hogy megházasodtam
Fődnek e zsírjával,
Napnak e húgával.

Egy útval mellékest,
Tük hol élémentek,
Ott es vagyon nekem
Egy füstes házecskám.

Abba van nekem es
Egy öreg mámikám.
Jól tudom, megkérdi:
Hogy vagyok, mint vagyok?

Mondjátok azt neki,
Hogy megházasodtam
Napnak e húgával,
Fődnek e zsírjával.

Hol meg élémentek,
Egy kertvel mellékest,
Ott es vagyon nekem
Két kicsi húgecskám.

Virágot gyomlálnak,
Mind engem gyászolnak.
Jól tudom, megkérdik:
Hogy vagyok, mint vagyok?

De tük ne mondjátok,
Hogy fejem vettétek,
De tük ne mondjátok,
Hogy fejem vettétek.

Hanem úgy mondjátok,
Hogy megházasodtam
Napnak e hűgával,
Fődnek e zsírjával.

E küssebb sültümet⁵
Lábomhoz tegyétek,
Alulul fújja szél,
Fújja, fúdogálja.

Aki azt meghallja,
Mindenki azt mondja,
Szegény csobánlegény
Magát hubojgassa.⁶

(Klészse, 1944. sz. F 353b 29–4)

- ¹ Csobánlegény: juhászlegény. (Román *cioban*.)
² *Néztelen sok*: beláthatatlanul sok, nagyon sok.
³ *Purkárlegény*: kanászlegény. (Román *porcar*.)
⁴ E sort a fonográfhengerre így énekelt: De mik azért jöttünk.
⁵ *Sültü*: süvöltő, azaz furulya.
⁶ *Hubojgassa*: siratgatja.

B

The musical score is written on two staves. The first staff begins with a tempo marking 'partando' and a metronome marking of 82. The second staff begins with a metronome marking of 88. The lyrics are written below the notes. The first line of lyrics is 'Ó - rez ge - ti va - la Szegény csobán - le - gény'. The second line of lyrics is 'Az ó bű - rán - ká - jat. Néz - te - len sok fo - hát'.

Csak odatekinte,
Új jönnek, új jönnek,
Új jönnek, új jönnek
Három purkárlegény...

Többi szövege azonos a fennebbi változat szövegével.

(Klészse, 1945. sz. F 353c. 29–4)

C

Parlando $\text{♩} = \text{cca } 96$

Egy fe - jér peku - rár¹ Ó - röz - ge - ti va - la
E - zer bá - rán - ká - ját, Néz - te - len szok jo - hát.
A 2. vsz. 4. sorában: A 3. vsz. 1. sorában:
Fejér gyapjút fono - gat. Fejér gyapjút fo - no - gat.

Sz ahol tük elmentek,
Ott nekem isz vagyon
Egy édesz mámikám,
Fejér gyapjút fonogat.

Fejér gyapjút fonogat,
Sz mind ingem gyászolgat...

Mondjátok meg neki,
Hogy megházaszodtam
Fődnek e zírjával,
Sz napnak e hűgával.

Sz ahol tük elmentek,
Ed kertvel mellékeszt,
Ott nekem isz vagyon
Ed hűgom, teszvérem.

Virágot gyomlálnak,
Sz mind ingem gyászolnak.
Mondjátok meg nekik...

Akkor leszen nekem
Visszafordulászom,
Akkor sz még akkor szem,
Tudják, hogy szohaszem.

(Trunk, 1937. sz. F 350c 14-9)

¹ Pekurár: juhász. (Román *păcurar*.)

D

Parlando ♩ = cca 100

Ő - rez - ge - ti va - la fejér pe - ku - rár - ka
E - zer bá - rán - ká - ját, néz - te - len sok jo - hái
Csak o - da - ta - lá - la egy - két dicszó - purkár
Add nekünk, add ne - künk e - zer bá - rán - ká - dat.
A 4. vsz. 1. sorában:
Mi - kor fújja szél a - lu - lun - nat.

Ezer báránkádat, néztelen sok johod.
Nem adom, nem adom, fejemet árulom.
Ha biza nem adod, mi fejedet vesszük.
Ha biza nem adod, mi fejedet vesszük.

Ha fejem veszitek, temessetek engem
Egy útval mellékest, egy útval mellékest.
Nagyobb furulyámból koporsót csánjatok,
Kisebb furulyámat fejemhez tegyétek.

Mikor fújja szél alulunnat, fújja-fújdogálja,
Aki azt meghallja, mindjárt es azt mondja,
Szegény árva legény magát havajgassa.

(Klészse, 1972. sz. F 364b. 83-4).

¹ Havajgassa: siratgatja.

E

Pariando $\text{♩} = \text{cca } 98$

Ogy őr - zi, úgy őr - zi szép fe - hér pe - ku - rár
E - zer bá - rán - ká - ját, néz - te - len sok jo - hát.
Csak mel - lé - jö - vé - nek há - rom dísznó - purkár.
Jó na - pot, jó na - pot, szép fe - hér pe - ku - rár.

Isten hozott, isten, három disznópurkár.
Isten hozott, isten, három disznópurkár.
Tudod-e, mét jöttünk, szép fehér pekurár?
Nem adod-e nekünk ezer báránkádat.

Ezer báránkádat, néztelen sok johod?
Nem adom én nektek, három disznópurkár.
Ha nem adod nekünk, mi fejedet vesszük.
Ha fejem veszitek, ingem temesetek

Tellám¹ kapujábo, bárányom jászlábo.
Egy út van mellékest s ahol élémentek,
Ott nekem es vagyon egy füstös házecsám,
Abba vagyon nekem egy öreg mámikám.

Szürke gyapjucskát fon, mind ingemet gyászol,
Tudom jól, azt kérdi, hogy vagyok, mint vagyok?
Tudd rea felelni, hogy vagyok, mint vagyok,
Karcsi derekamon rabszjút hordozok.

(Trunk, 1767. sz. F 292. 65–4)

¹ Tella: akol, (Román tírlă)

11. A HÁROM ÁRVA

A

Rubato ♩ = 132

Di - ó - fá - nak három á - go, Mer-re mentek, három ár - vo?
Di - ó - fá - nak három á - go, Merre mentek, három ár - vo?

Hosszú útra, bódorgásro,
Kinek nincsen apjok, anyjok.
Hosszú útra, bódorgásro,
Kinek nincsen apjok, anyjok.

Ne menjeteK, három árvo,
Vagyon nektek mostohátok,
Aki mossa a ruhátok,
Aki mossa a ruhátok.

Mikor mossa a ruhátok,
Vérvel habzik a hátatok.
Mikor mossa a ruhátok,
Vérvel habzik a hátatok

(*Templomfalva, 2930. sz. 46-2*).

B

Diófának három ága,
Diófának három ága,
Az alatt van három árva.

Hova mésztek, három árva?
Menünk, menünk hosszú jútra,
Hosszú jútra, szolgálatra.

Metek¹ nektek három vesszőt,
S menjetek el anyátokhoz,
S csappintsátok temetejít.

S mondjátok meg: keljen, keljen.
Keljen, keljen, édesanyám,
Mert elszakadt a gyászruhám.

S nem kelhetek, édes fiam,
Nem kelhetek, édes fiam,
Mert elfogott a föld murha.²

Nektek leszén mostohátok,
Nektek leszén mostohátok,
Ki fejért adjon reátok.

S mikor fejért ad reátok,
S mikor fejért ad reátok,
Vérvel habzik a hátatok.

S mikor fősüli fejetek,
S mikor fősüli fejetek,
Könyvvel habzik a szemetek.

*

Mikor árván elmaradtam,
Mikor árván elmaradtam,
Csak én két esztendő voltam.

Csak én két esztendő voltam,
Csak én két esztendő voltam,
Világon semmit sem tudtam.

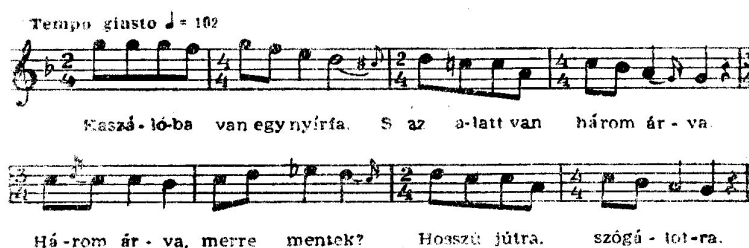
(Újfalú, 2904. sz. 37-2)

¹ Metek: metszek, vágok.

² A föld murha: a föld moha

C

Tempo giusto ♩ = 102

Kaszá-ló-ba van egy nyírfa. S az a-latt van három ár-va.
Há-rom ár-va, merre mentek? Hosszú jutra. szógá-lot-ra.

Metek nektek három vesszőt.¹
Csoplinsátok² a temetőt.
Keljen, keljen, édesanyám,
Met elszakadt s a gyászruhám.

Nem kelhetek, édes fiam,
Me befogott a föld muha.
Adja ide ládo kócssát,
Kócsuljam ki koporsóját.

Kócsuljam ki koporsóját,
Csókuljam meg kezit-lábát.
Csókuljam meg kezit-lábát,
S még emellett két orcáját.

*

Árva vótam apa nélkül,
De még árvább anya nélkül.
Árva vótam, s az es leszek,
Még a földön fejül leszek.

Felsütött a nap sugárja
Minden ember ablakjára.
Jaj istenem s mi az oka,
S az enyimre nem süt soha.

(Lészped, 1674 sz. F 257a. 5–9)

¹ Változat: Metek nektek aranvessző.

² Csoplínsátok: csappintsátok, csapjátok

D

Parlando ♩ = 92

Ka - szálóm - ba van egy nyír - fa.
Ka - szá - lóm - ba van egy nyír - fa.
Á an - nak va - gyon há - rom Á - ga

S az alatt ül három árva,
S az alatt ül három árva,
Odamene szép szűz Márja.

Merre mentek, három árva,
Merre mentek, három árva?
Hosszú útra, szógálatra.

Metek nektek három vesszőt,
Metek nektek három vesszőt,
Menjete ki temetőbe.

Csapdossátok keresztfáját,
Csapdossátok keresztfáját,
Keresztfáját háromfelé.

Keljen, keljen, édesanyánk,
Keljen, keljen, édesanyánk,
Met elszakadt a gyászgúnyánk.

Nem kelhetek, édes fiam,
Nem kelhetek, édes fiam,
Met befogott föld muhuja.¹

Fogjatok el hazafelé,
Fogjatok el hazafelé,
S kapulábnál van egy asszony.

S az az nektek mostohátok,
S az az nektek mostohátok,
S aki fejért ad reátok.

Mikor fejért ad reátok,
Mikor fejért ad reátok,
Vérbe hobbzik a hátotok.

Mikor fejetek fésüli,
Mikor fejetek fésüli,
Hajatokat mind kitépi.

S azt se fésüli egyebkor,
S azt se fésüli egyebkor,
Csak szombaton éjfélekor.

(Frumósza, 2649. sz. 31–5)

¹ *Föld muhuja, föld mohója*: a föld moha.

F

Parlando $\text{♩} = 72$

Túl a vi - zen van egy nyír - ta,
An - nak va - gyon há - rom á - ga.
An - nak va - gyon há - rom á - ga.
S az a - latt sír há - rom ár - va.

S odamene szép szíz Márja.
Minek sírtok, három árva?
S odamene szép szíz Márja.
Minek sírtok, három árva?

Hogy ne sírjunk, szép szíz Márja,
Hogy ne sírjunk, szép szíz Márja
Édesanyánk meg van halval,
S a gyászruhánk elszakadval.

Metek nektek három vesszőt,
Menjete ki temetőbe.
Csoppintsátok s a temetőt,
Csoppintsátok a temetőt.

Azt fogjátok tük mondani:
Keljen, keljen, édesanyánk.
Keljen, keljen, édesanyánk,
Met elszakadt s a gyászgúnyánk.

Nem kelhetek, édes fiam,
Zegyik lábom elsennyedett,
Zegyik lábom elsennyedett,
S a kezem es elrothadott.

Nektek vagyon mostohátok,
Ki fejërt adjon reátok.
Mikor fejërt ad reátok,
Vérvel virágzik hátotok.

Fejetekeket megfésöli,
Hajatokat min kitepi,
S ágyacskátokat megveti,
Hollérával¹ min megveri.

(Lábnik, 2721. sz. 21–5)

¹ *Hollérával*: az énekes szerint „vadrózsával” (?)

F

Dallamát lásd e kötetben a 138. sz. alatt

Ihol menen három árva,
Ihol menen három árva.
Mēre mentek, három árva,
Mēre mentek, három árva?

Menünk ki a temetőbe,
Menünk ki a temetőbe,
Hogy megverjem a murmentját,¹
Hogy megverjem a murmentját.

Keljen, keljen, édesanyám,
Keljen, keljen, édesanyám,
Met ēszakadt e gyászruhám,
Met ēszakadt e gyászruhám.

Nem kelhetek, három árvám,
Nem kelhetek, három árvám,
Met befogott föld mohója,
Met befogott föld mohója.

Vagyon nektek mosztohátok,
Vagyon nektek mosztohátok,
Ki fejért adjon rivátok,
Ki fejért adjon rivátok.

Mikor fejért ad rivátok,
Mikor fejért ad rivátok,
Kíkkal virágozik hátatok,
Kíkkal virágozik hátatok.

Mikor fejeteiket mossza,
Mikor fejeteiket mossza,
Könyűbe borul orcátok,
Könyűbe borul orcátok.

(Nicolae Bălcescu, 1633 sz. 90–8)

¹ *Murment*: sír, sírhalom. (Román *mormînt*.)

12 A NAGYHEGYI TOLVAJ

Parlando, 2/4 = 103

Is - tenem, is - tenem. Á - raszd meg a vi - zet,
Hogy vigyen el en - gem A - pám ka - pu - já - ba.

Apám kapujából
S anyám ajtajára,
Hogy lássák meg űk es,
Kinek adtak ingem.

Nyóc ökrös gazdának,¹
Cifra katanának,
Jobb lett vóna, adjon
Disznyópásztorának.

Mer én má meguntam
Jó regvel felkelni,
Jó regvel felkelni,
S a patakra menni.

Véres ruhát mosni,
Jajszókval sujkolni,
Jajszókval sujkolni,
S könyvemvel áztatni.

Me most es oda van
Keresztút állani,
Keresztút állani,
Örmény papot ölni.

Egy pénzétt, kettőétt
Nem szán vért ontani.
Egy pénzétt, kettőétt
Nem szán vért ontani.

Azt meghallá-hallá
A nagyhegyi tolvaj.
Megrugá az ajtót,
Megrugá az ajtót.

Erejsz bé, erejsz bé,
Te nagy híres kurva.
Erejsz bé, erejsz bé,
Te nagy híres kurva.

Álljan meg, álljan meg,
Csendes jámbor uram.
Fődig fátyolomat
Tegyem a fejemre.

Piros patkós csizmám
Húzzam a lábomra,
Piros patkós csizmám
Húzzam a lábomra.

Második szovára
Bérugá jaz ajtót.
Második szovára
Bérugá jaz ajtót.

Mé sírsz rnagad, mé sírsz,
Te nagy híres kurva?
Mé sírsz magad, mé sírsz,
Te nagy híres kurva?

Nem sírok, nem sírok,
Csendes jámbor uram.
Nem sírok, nem sírok,
Csendes jámbor uram.

Cserefát égetek,
Gyermeket rengetek.
Cserefának füstje
Húzta ki könyvemet.

Kíszijj asszan, kíszijj
A búzamezőbe,
A búzamezőbe,
S a fejvevő székre.

Jánaskám, Jánaskám,
Nagyhajú szógacskám,
Húzd elé a kocsit,
Fogd bé hat lovamat.

Vígy el ingem magad
A búzamezőbe,
A búzamezőbe,
S a fejvevő székre,

Hol fejemet veszik.
Szívemet, májamat
Mos meg ürmös borba,
Takard gyenge gyócsba.

Tedd fel réztányérra,
Vidd el Barassóba.
Vidd el Barassóba,
Tegyék várkapura.

Minden apa s anya
Vegyen példát róla,
Hogy adja a lányát
A hideg havasra.

Nyóc ökrös gazdának,
Cifra katanának.
Inkább adja oda
Disznyópásztorának.

*

Beli bubát, beli,²
Kicsi Ráduj Péter,
Mer minnyá jó mámá.
Hoz neked cicikét.

Hoz neked cicikét,
Nekem hoz kalácskát.
Hoz neked cicikét,
Nekem hoz kalácskát.

Azt meghallá-hallá
A nagyhegyi tolvaj,
Szíve megszakada,
Gyermeke marada.

(*Lészped, 1686. sz. F 268a. 79–6*)

¹ Változat: Nagyhegyi tolvajnak.

² *Beli bubát, beli:* gyermekringató.

B

Parlando ♩ = 100

Is - tenem, is - tenem, Á raszd meg a vi - zet.
Is - tenem, is - tenem, Á - raszd meg a vi - zet.

Hoj vijen el engem
Apám kapujára,
Hoj vijen el engem
Apám kapujára.

Apám kapujára,
Anyám asztalára.
Apám kapujára,
Anyám asztalára.

Hoj kérjem meg őket,
Kinek adtak férhez?
Hoj kérjem meg őket,
Kinek adtak férhez?

Cifra katanának,
Nagyhegyi tolvajnak.
Cifra katanának,
Nagyhegyi tolvajnak,

Aki most es el van
Keresztút állani,
Aki most es el van
Keresztút állani.

Keresztút állani,
Embent legyirkolni.
Keresztút állani,
Embent legyirkolni.

Egy pénzért, kettőért
Nem szán vért ontani.
Egy pénzért, kettőért
Nem szán vért ontani.

(Pusztina, 2520. sz. 59–5)

C

Parlando ♩ = 88

A - pám, é - desz - a - pám,
A - pám, é - desz - a - pám,
Mi - nek a - dott in - gem,
Mi - nek a - dott in - gem

Híresz tolvaj után,
Híresz tolvaj után,
Ki moszt isz oda van,
Ki moszt isz oda van

Hadba hadakozni,
Vaszkaput rontani.
Vaszkaput rontani,
Ermén papot ölni.

Met jén nem szoktam vót
Jó regvel felkelni,
Jajszóval szujkolni,
Könnyüvel vigyítani.

Cak ajtómnál szólla
Egy kevé! katana:
Eressz bé jingemet...

Készülj asszany, készülj
Fejvevő mezőbe,
Rengeteg erdőbe...

Met ha nem, fejedet veszi e nad híresz tolvaj...

(Trunk, 1931. sz. F 348c. 15–9)

13. AZ ELÍTÉLT

Parlando $\text{♩} = 84$

Anyám, é-des - a - nyám. Menjen az u - rakhoz.
Kérje az u - ra - kot, Lesz-e mara - dá-som?

Menyek fiam, menyek,
Menyek az urakhoz.
Mekérem urakot,
Lesz-e maradásod?

Jártam fiam, jártam,
Jártam az urakhoz.
Azt felelték urak:
Nem lesz maradásod.

Csütörtökön délkor
Lesz felakasztásod.
Csütörtökön délkor
Lesz felakasztásod.

Anyám, édesanyám,
Édességes dajkám,
Ki kilenc hónapig
Méhedbe hordoztál,

Kilenc hónap mulva
E világra hoztál,
Jobb lett vóna, anyám,
Méhedbe elveszni,

Hogy ne értem vóna
Íj nagy bánatokat,
Az akasztófára
Kegyetlen ítilnek.

Anyám, édesanyám,
Jobb lett vóna nekem,
Mikor fereszgettél
Gyenge meleg vízbe,

Fereszgettél vóna
Forró bojgó vízbe,
Hogy égett vóna el
Minden ízem csontja,

Hogy ne éltem vóna
Íj búbánatokat,
Bánat a szüvemen
Halálra búsított.

Anyám, édesanyám,
Én keserves dajkám,
Mikor takargattál
Gyenge meleg gyócsba,

Takargattál vóna
Forró parazsába,
Hogy égett lenne el
Minden ízem csontja,

Hogy ne értem vóna
Sok keserves napot.
Anyám, édesanyám,
Édességes dajkám,

Kár vóna énnekem
A fán megszáradnyi,
Szép sarkantyús csizmám
Széllel kocogtatni,

Szép bogláros szijjam
Rozsdával étetni,
Ropogós gyócsingem
Széllel lobogtatni,

Szép sárga hajamat
Széllel elfútatni,
Szép szálkás húsomat
Hangyákval hordatni,

Szép fejér csontomat
Csókákval liggatni,
Szép piros véremet
Fődvel elitatni.

(Lészped, 2004. sz. 87-3)

14. IFJÚ MÁTYÁS KIRÁLY

Parlando $\text{♩} = \text{cca } 75$

Ifjú Mátyás ki-rály Olyan ál-mot lá-tott.
I-veg ab-lak a-latt Nagy hosszú jai-ma-fa.

Nagy hosszú jalmának
Tizenkét szép ága,
Tizenkét szép ágán
Hatvanhat virágja,

Hatvanhat virágja,
Háromszáz levele.
Jéjű Mátyás király
Sírogatni kezdte.

S ez ő kicsi lyánya
Ő es csak azt mondá:
Mét sír, mét kesereg,
Jédes kedves apám?

Had ne keseredjek,
Ides kicsi lyányom.
Nekem azt mondották,
Hogy fejemet veszik.

Ne sírj, ne keseredj,
Jédes kedves apám.
Nagy hosszú almafa
Nagy hosszú esztendő,

Tizenkét szép ága
Tizenkét szép hónap,
Háromszáz levele
Háromszáz miesnap,¹

Hatvanhat virága
Hatvanhat vasárnap,
Hatvanhat virága
Hatvanhat vasárnap.

(Klézse, 1754. sz. F 274b. 53–4)

¹ *Miesnap*: műves nap, azaz hétköznapi, munkanap.

15. TÜNDÉR ILONA

Poco rubato ♩ = cca 98

Hova menz, hova menz, Te ke-vil ka-ta-na?

Itt e-lé s itt e-lé Teker-gős pa-tak-ra.

Tekergős patakra
Tündér Ilonához.
Tündér Ilonának
Brostás¹ e kapuja.

Brostás e kapuja,
Csitargós² ajtaja.
Csitargós ajtaja,
Pántlika padlatja.

Négy évegablakja,
Sinor-gerendája.
Mármonykó ház-födje,
Boglár e sutuja.³

Mármuly az asztala,
Babér ez abrossza...

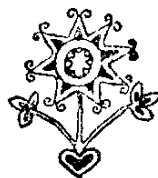

(Klészse, 1977. sz. F 370a. 83–3)

¹ *Brostás*: záros. (Román *broască*: zár, lakat.)

² *Csitargós*: csikorgós, csikorgó.

³ *Sutuja*: tokja (pl. az ablak tokja).

16. SZEGÉNY SZABÓ ERZSI

A

Poco rubato ♩ = 108

Sze - gény Szabó Er - zsi   Mínd el - veszté ma - gát,
poco rit
Mínd el - vesz - té   ma - gát   Az   asz - ta - gos   kerbe.

Az ő kicsi fiát
Aprón elaprítá,
Aprón elaprítá,
Csihánybo takará.

Csihánybo takará,
Disznyóknak kihányá.
Csihánybo takará,
Disznyóknak kihányá.

Főispán úrfi es
Két szemivel látá,
Két filivel hallá
Magzatja kénzását.

Főispán úrfi es
Tervénszékbe üle,
Tervénszékbe üle,
S azt a tervént tevé:

Lélekétt lélek kell,
Halálétt halál kell.
Lélekétt lélek kell,
Halálétt halál kell.

Szegény Szabó Erzsit
Térgyig vasba verék,
Térgyig vasba verék,
S az ereszbe tevék.

Szegény Szabó Erzsi
Egy éjjel álmodta,
S azt az álmot látta,
S azt az álmot látta:

Két fekete holló
Feje felett jártak,
Két sing sejemsinor
Körme között vala.

Odamene, oda
Az ő édesanyja.
Anyám, édesanyám,
Vátsanak ki ingem.

Fiam, Szabó Erzsi,
Ki es vátanálak,
Ha kivátó vónál,
Ha kivátó vónál.

Anyám, édesanyám,
Az éjjel ámodtam,
Azt az álmot láttam,
Azt az álmot láttam:

Két fekete holló
Fejem felett jártak,
Két sing sejemsinor
Körme között vala.

Fiam, Szabó Erzsí,
Két fekete holló
Hóhérjaid lesznek,
Hóhérjaid lesznek,

Két sing sejemsinor
Istarangid¹ lesznek,
Két sing sejemsinor
Istarangid lesznek.

(*Lészped: 1899. sz. F 333a. 75–8*)

¹ *Istarang*: kötél.

B

Parlando ♩ = 96

Sze gény Szabó jEr - zsi Be jel - veszté magát,
Csü - tőr - (á) - tő - kőn este Az asz - ta - gos ker - be

S az ő kicsi fiát
Aprán elaprítá,
Aprán elaprítá,
Csihánbo takará.

Csihánbo takará,
Disznyóknak kiadá.
Csihánbo takará,
Disznyóknak kiadá.

(*Lészped, 2167. sz. F 380c. 79–1*).

17. A HALOTT TESTVÉR

Parlando ♩ = 68

Egy asszonynak kilenc fi - a, Kilenc fia. egy le - á - nya

Egy asszonynak kilenc fi - a. Kilenc fi - a, egy le - á - nya.

Házasítá kilenc fiát,
S eladá az ő leányát.
Házasítá kilenc fiát,
S eladá az ő leányát.

Csak eljöve az az idő,
Hejzajöttek leánykérni.
Csak eljöve az az idő,
Hejzajöttek leánykérni.

Idegen országból jöttek,
Elmene nagyobb fiához.
Idegen országból jöttek,
Elmene nagyobb fiához.

Fiam, fiam, édes fiam,
Hojzánk jöttek leánt kérni.
Fiam, fiam, édes fiam,
Hojzánk jöttek leánt kérni.

Idegen országból jöttek,
Odaadjuk, vaj ne adjuk?
Idegen országból jöttek,
Odaadjuk, vaj ne adjuk?

Odaadjuk, vaj ne adjuk?
Soha többet meg nem lássuk.
Odaadjuk, vaj ne adjuk?
Soha többet meg nem lássuk.

Jaj, ne adjuk, édesanyám,
Soha többet meg nem lássuk.
Jaj, ne adjuk, édesanyám,
Soha többet meg nem lássuk.

Mene közbelső fiához.
Fiam, fiam, édes fiam.
Mene közbelső fiához.
Fiam, fiam, édes fiam,

Hojzánk jöttek leánykérni,
Idegen országból jöttek.
Hojzánk jöttek leánykérni,
Idegen országból jöttek.

Odadjuk-e, édes fiam?
Odadjuk-e, vaj ne adjuk?
Odadjuk-e, édes fiam?
Odadjuk-e, vaj ne adjuk?

Jaj, ne adjuk, édesanyám,
Soha többet meg nem látjuk.
Jaj, ne adjuk, édesanyám,
Soha többet meg nem látjuk.

Mene legküssebb fiához.
Fiam, fiam, édes fiam.
Mene legküssebb fiához.
Fiam, fiam, édes fiam,

Hojzánk jöttek leánykérni,
Idegen országból jöttek.
Hojzánk jöttek leánykérni,
Idegen országból jöttek.

Odadjuk-e, vaj ne adjuk?
Soha többet meg nem látjuk.
Odadjuk-e, vaj ne adjuk?
Soha többet meg nem látjuk.

Adjuk oda, édesanyám,
Odaadjuk, édesanyám.
Adjuk oda, édesanyám,
Odaadjuk, édesanyám.

Csak eljöve egy nagy humáj,
Felemelé s az ő lányát.
Csak eljöve egy nagy humáj,
Felemelé s az ő lányát.

Úgy elvitték, úgy elvitték,
Többet soha meg nem lássák.
Úgy elvitték, úgy elvitték,
Többet soha meg nem lássák.

Édesanyja megátkozá
Az ő legküssebbik fiát.
Édesanyja megátkozá
Az ő legküssebbik fiát:

Isten engedje meg, fiam,
Még a föld se primiljen bé.
Isten engedje meg, fiam,
Még a föld se primiljen bé.

Csak eljöve az az idő,
Meghala legküssebb fia.
Csak eljöve az az idő,
Meghala legküssebb fia.

Kivivék a temetőbe,
Még a föld se primilte bé.
Kivivék a temetőbe,
Még a föld se primilte bé.

Csak elindula az a hótt,
Csak elindula az a hótt.
Csak elindula az a hótt,
Csak elindula az a hótt.

Addig mene, mendegéle
Nagy mezőkön, nagy erdőkön,
Addig mene, mendegéle
Nagy mezőkön, nagy erdőkön,

Csak elére egy nagy házat.
Az a ház fordult kereken.
Csak elére egy nagy házat.
Az a ház fordult kereken.

Nem tetszedett az ajtója,
Sem ajtója, sem ablakja.
Nem tetszedett az ajtója,
Sem ajtója, sem ablakja.

Meglátá az ő testvére,
Az a kurtyé¹ jár kereken.
Meglátá az ő testvére,
Az a kurtyé jár kereken.

Mit kerestél te magad itt,
Mer az fejedet elveszik.
Mit kerestél te magad itt,
Mer az fejedet elveszik.

Jere magad haza velem.
Csak felvevé s a hátára.
Jere magad haza velem.
Csak felvevé s a hátára.

Elindulnak visszafele,
Mennek, mennek, mendegélnek.
Elindulnak visszafele,
Mennek, mennek, mendegélnek

Nagy erdőkön, nagy mezőkön,
Nagy mezőkön, nagy erdőkön.
Nagy erdőkön, nagy mezőkön,
Nagy mezőkön, nagy erdőkön.

S a madarak mind azt mondják:
Né min visz' a hótt az élőt.
S a madarak mind azt mondják:
Né min visz' a hótt az élőt.

Né min visz' a hótt az élőt,
Né min visz' a hótt az élőt.
Né min visz' a hótt az élőt,
Né min visz' a hótt az élőt.

Mit mondanak a madarkák?
Ne hallgass a madarkákra.
Mit mondanak a madarkák?
Ne hallgass a madarkákra.

Ne hallgass a madarkákra,
Me nem igaz, amit mondnak.
Ne hallgass a madarkákra,
Me nem igaz, amit mondnak.

Elmén az öreg házához,
Hazavivé s a testvérít.
Elmén az öreg házához,
Hazavivé s a testvérít.

Csak mikor hazaérének,
Elmene a temetőbe.
Csak mikor hazaérének,
Elmene a temetőbe.

S a föld es béprimilé őt,
S a föld es béprimilé őt.
S a föld es béprimilé őt,
S a föld es béprimilé őt.

(Magyarfalu, 2758. sz. 45–5)

¹ *Kurtyé*: ház, palota. (Román *curte*.)

18. AZ ÖREG DANCIA

Tempo giusto ♩ = 92

Az ö - reg Dan - ci - a Ma - gát si - rat - gassa:
Kilenc lyá - nya kö - zül Még egy fi - a sincsen.

Aki megváltsa őt
Katona-rabságból.
Legkisebb leánya
Ajtóján hallgatja.

Mé sírsz, apám, mé sírsz,
Öreg édesapám?
Hogy ne sírjak, hogy ne,
Hogy ne sírjak, hogy ne:

Kilenc lányom közül
Még egy fiam sincsen,
Aki megváltson már
Katona-rabságból.

Vágassák hajamat
Vitézek módjára,
Őtöztessen engem
Katona-gúnyába,

Ültessen fel engem
Serény paripára,
Hogy váltsam meg kendet
Katona-rabságból.

Ugyan úgy es leve,
Ugyan úgy elmene.
Ugyan úgy es leve,
Ugyan úgy elmene.

(Pusztina, 2591. sz. 3–5)

19. ILONA

A

Parlando $\text{♩} = 80$

S a kert fe - ne - ki - ben(á), S egy kör - te - fa ja - latt,

Ott van I - lo - nacska, Györgyi - ké - vel sár - nak.

György te - li könnyű - vel s I - lo - ná - nak mond - ja,

György te - li könnyű - vel s I - lo - ná - nak mond - ja:

Tudd meg, Ilonacska, hogy én holnap mejek,
Hogy én holnap mejek, hogy legyek katana.
De nem sok időre, három esztendőre,
De nem sok időre, három esztendőre.

Ha el nem vársz éngem, magad Ilonacska,
Krisztus engedje meg, mikor eléjövök,
Kerek udvaridat ki kapjam seperve,
Kerek udvaridat ki kapjam seperve.

Örök koporsódat ajtód előtt lássam,
Örök koporsódat ajtód előtt lássam.
Anyád s testvéreid téged sirassanak,
Anyád s testvéreid téged sirassanak.

*

Udvarom, udvarom, szép kerek udvarom,
Nem seper meg többet az én gyenge karom.
Sepertem eleget, seperjen meg más es,
Öleltem babámat, ölelje meg más es.

(Lészped, 1910. sz. F 838c. 78-4)

B

Foco rubato ♩ = 144

I - de - ki a ker - be, Sz ed vackor tö - vi - be

Úgy szír, úgy szír vá - la Já - nosz I - lo - ná - val.

Tudod-e, Ilankám,
Mít mondanék én neked?
Vár meg te ingemet
Három esztendeig.

Három esztendeig
Szok szép üdő várni.
Három esztendeig
Szok szép üdő várni.

Ziszten megengedje,
Meg nem találsz várni,
Mikor hazajövök,
Mikor hazajövök,

Citárgósz¹ kapudat
Végre nyitva kapjam,
Dobagósz ajtódat
Kitámaszva lásszam,

Sz e papot sz e gyákot²
Lábaidnál lásszam,
Sz e legküsszebb bácid⁸
Téged sziratgasszan.

(Trunk, 1903. sz. F 348b. 17–9)

¹ *Citárgósz*: csikorgó, csikorgós.

² *Gyák*: diák, azaz kántor.

³ *Bácid*: bátyád.

20. HEGYEN, FÖLDÖN

A

Hegyen, földön járogatok vala,
Virágecskát szedegetek vala,
Csincsecskéke¹ csincselgetem vala,
Bokrétába kötegetem vala.

Lányok, lányok, jó lánybarátaim,
Hájtok² este hezzám guzsajasba.
Néktek adom húgom koszorúját,
Met most kötik az én koszorúmat.

Ágból, bogból, fehér csemetéből,
Tiszta-tiszta fehér liliomból,
S e levele hulla ez ölembe,
S e virágja hulla kebelembe.

Szíp illatja száll e víg szívemre,
Szíp illatja száll e víg szívemre.
Szálljon, szálljon, csak megvígasztaljon,
S e jó isten engem el ne hagyjon.

Elindultam este guzsajasba,
Esszegyültem Jancsi szeretőmvel,
S e bal kezit tevé jobb vállamra,
S e jobb kezit tevé bal vállamra.

Elábálgám³ búmat, bánatimat.
Hazamentem este guzsajásból,
Vevé apám vékony nádpálcáját
S jól felveré karcsú derekamra.

Bjésétáltam padlott istállóba,
Kivezettem vékony pejlovamat,
Felnyergeltem domború nyeregbe,
Felöveztem sejem övedzővel.

Elindultam hosszú útra vele,
Elszürkültem egy vadászerdőbe.
Ágyat vettem lovamnak, lovamnak,
Én magamnak cserefalapibúl.

Én magamnak cserefalapibúl,
S e lovamnak ágja-bojaibúl.
Elaludtam legelső álomba,
Megebredtem szép piros hajnalba.

Feltekintek fejem felett ágra,
Há ott van egy kis gericemadár.
Körme között hozza cédulácskát
S e körmivel riváírogatta,

S e körmivel riváírogatta,
S e szájával rivámosojgotta,
Zén szeretőm hogy írja szándékját,
Zén szeretőm hogy írja szándékját.

(Somoska, 32–8)

¹ *Csincs*: tincs.

² *Hájtok*: jertek. (Vö. romám *hai*, *haide*: jer, jere és *haideji*: jertek.)

³ *Elábálgám*: elsírám, elkesergém.

B

Foco rubato ♩ = 132

(ö) Hegyen, fő-dön já-ro-ga-tok va-la,

♩ = 152-160

Vi-rá-gecs-kát sze-de-ge-tek va-la.

Csincsacs-kékbe csincsels-ge-tem va-la.

Bokré-tá-ba kö-tö-ge-tem va-la

1) A jelzett ütem $\frac{5}{8}$ képlethez áll közel.

S e virágja hulla jez ölembe,
Szép illatja szálla víg szívemre.
Szálljon, szálljon, csak megvigasztaljan,
E jó isten engem el ne hagyjan.

(Klészse, 1941. sz. F 352a. 29-4)

21. SZEGÉNY LEGÉNY, GAZDAG LEÁNY

A

Tempo giusto $\text{♩} = 120$

Szegény legény vó - tam, Gazdag leányt vet-tem.

Szegény legény vó - tam, Gazdag le - ányt vet-tem.

S a gazdag leálynak
Szavát nem értettem.
S a gazdag leálynak
Szavát nem értettem.

Mondj ingem uradnak,
Kincsem, feleségem.
Mondj ingem uradnak,
Kincsem, feleségem.

Nem mondlak én bizony
Teljes életemben.
Nem mondlak én bizony
Teljes életemben.

S az én apám házát
Nagyobb urak járták,
Azkot sem uraltam,
Téged sem urallak.

A városba mentem,
Piros csizmát vettem,
Azt es hazavittem,
S az asztalra tettem.

Híj uradnak ingem,
Kincsem, feleségem.
Nem hílak én bizony
Teljes életembe.

Az én apám házát
Nagyobb urak járták,
Azkot se uraltam,
Téged se urallak.

Az erdőbe mentem,
Somfapácát vágtam,
S azt es hazavittem,
Ajtó mellé tettem.

Mondj ingem uradnak,
Kincsem, feleségem.
Akkor nyírni kezdtem,
Akkor nyírni kezdtem.

Uram vagy, uram vagy,
Láncos teringette!
Uram vagy, uram vagy,
Láncos teringette!

(Lábnik, 2748. sz. 20–5)

B

Tempo giusto ♩ = 84

(háj cs) Szígný le-gény ó - tam, Szígný le-gény ó - tam, (háj)

♩ = 92

Gazdag lyán- kát vet - tem, Gazdag lyán- kát vet - tem.

Háj cs azt jén hazavitem,
Azt jén hazavitem,
Divánba bjettem,
Divánba bjettem.

Háj cs elmenék e városzra,
Elmenék e városzra,
Pirosz fotát¹ vejk,
Pirosz fotát vejk.

Cs elmenék e városzra,
Elmenék e városzra,
Száríg² cizmát vejk,
Száríg cizmát vejk.

Cs elmenék ez erdőre,
Elmenék ez erdőre,
Serebotot vágék,
Serebotot vágék.

Cs azt jén hazavitem,
Azt jén hazavitem,
Zajtó utá tettem,
Zajtó utá tettem.

Köl fel rózám, mit cinász,
Köl fel rózám, mit cinász?
Kösszed fel a fotádat,
Húzzad fel a cizmádat.

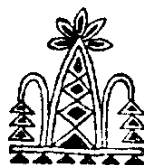
Felkölnék, de nem ura,³
Felkölnék, de nem ura.
Mikor elévettem,
Jól megveregtettem.

(Ploskucén, 3273. sz. F 469a. 24–4)

¹ *Fota*: általános szóhasználat szerint a moldvai román és csángó nők gyapjából szőtt, négyszögű darabból álló szoknyája, amelyet maguk köré csavarva, derekukon színes gyapjúövvel erősítenek meg. (Román szó: *fotă*.) A csángók kivételképpen e ruhadarabot *katrinčának* nevezik. (Román szó: *catrința*.) A *fota* náluk ugyanilyen szoknyaféle, azonban készen vásárolják. Anyaga fekete selyem, s alul néhány körbefutó keskeny lila vagy rózsaszínű csík díszíti. Csak nagyleányok hordják.

² *Szárig*: sárig, azaz sárga.

³ *Nem ura*: nem bírok, nem vagyok képes. Ploskucéni kifejezés.

22. MOLNÁR BÁLINT

Parlando $\text{♩} = 84$

Él-am, ma-gad, Mónár Bá-lint,
Meg ne-hajj te I-lo-ná-étt. (m)
I-lo-ná-nak szép-sé-gl-étt,
S az ő karcsú de-re-ká-étt.

Csináltatunk ezüst malmot,
Odagyülnek szép éfiak.
Köztük leszen Szép Ilona,
Köztük leszen Szép Ilona.

Csináltattak ezüst malmot,
Odagyültek szép éfiak.
Köztük nincsen Szép Ilona,
Köztük nincsen Szép Ilona.¹

Fiam, magad, Mónár Bálint,
Meg ne hajj te Ilonáétt,
Ilonának szépségiétt,
S az ő karcsú derekáétt.

Csináltatunk arany malmot,
Odagyülnek szép éfiak.
Köztük legyen Szép Ilona,
Köztük legyen Szép Ilona.

Csináltattak arany malmot,
Odagyültek szép éfiak.
Nehol nincsen Szép Ilona,
Nehol nincsen Szép Ilona.

Fiam, magad, Mónár Bálint,
Meg ne hajj te Ilonáétt,
Ilonának szépségiétt,
S az ő karcsú derekáétt.

Tejed hótté te magadot,
Húzássuk meg nagyharangot.
Idegyülnek szép éfiak.
Köztük legyen Szép Ilona.

Hótté es tevé ő magát,
Mehúzzaták nagyharangot.
Kiszökik ő, Szép Ilona,
Kérdi-kérdi s a szomszédját:

Vajon kinek harangoznak?
Mehótt, meghótt Mónár Bálint.
Bémene ő, Szép Ilona,
Mondá-mondá az anyjának:

Anyám, anyám, édesanyám,
Nem eresztett csudájára,
Nem eresztett csudájára,
Erejszen bár halálára.

Nahát szaladj, Szép Ilona.
Elindula Szép Ilona,
Elindula Szép Ilona,
Meglátá a legin anyja.

Fiam, magad, Mónár Bálint,
Meg ne hajj te Ilonáétt.
Ne hol mos jó Szép Ilona,
Ne hol mos jó Szép Ilona.

Kezedet tartsd ölelőleg,
Szájadat tartsd csókolólag.
Szájadat tartsd csókolólag,
Lábadat tartsd felugrólag.

(Lészped, 1895. sz. F 331b. 75–8)

¹ Amidőn az énekes e balladát fonográfhengerre énekelte, a 2–3. versszakot összevonta, olyanképpen, hogy mindkettőből kihagyta a 3–4. sort. Ugyanakkor „ezüst” malom helyett mind a két helyen „arany” malmot énekelt.

23. A HALÁLRA TÁNCOLTATOTT LEÁNY

A

Poco rubato $\text{♩} = 96$

Jó es - tét, jó es - tét. Szépvá - ri - né. hall - ja.

Jó es - tét, jó es - tét, Szépvá - ri - né. hall - ja.

Honn van - e a lá - nya, készít - se ja bál - ba,

Honn van - e a lá - nya, készít - se ja bál - ba.

Honn vagyon, honn vagyon, benn van a szobába,
Honn vagyon, honn vagyon, benn van a szobába.
Most fekszik, aluszik fejr vetett ágyba,
Most fekszik, aluszik fejr vetett ágyba.

Menjen bé, költse fel, készítse ja bálba,
Menjen bé, költse fel, készítse ja bálba.
Zöd sejemruháját vegye fel magára,
Zöd sejemruháját vegye fel magára.

Lukszórú¹ cipőjét húzza a lábába,
Lukszórú cipőjét húzza a lábába.
Két karikagyűrűt tegye jez ujjába,
Két karikagyűrűt tegye jez ujjába.

Elindul, elindul Mariska ja bálba,
Elindul, elindul Mariska ja bálba.
Kerüljön, Mariska, üljön a diványra,
Kerüljön, Mariska, üljön a diványra.

Mindjár parancsoljuk szegedi bandának,
Mindjár parancsoljuk, szegedi bandának:
Húzzátok, cigányok, nem szabad nyugunni,
Szépvári Mariskát muszáj mulattatni.

Eressz ki, eressz ki, hűtsem ki magamat,
Eressz ki, eressz ki, hűtsem ki magamat.
Lukszárú cipőmből aludt vért öntsem ki,
Lukszárú cipőmből aludt vért öntsem ki.

Ne menj ki, ne menj ki, ne hűtsd ki magadat,
Ne menj ki, ne menj ki, ne hűtsd ki magadat.
Két karikagyűrűd az ujjadba dagadt,
Két karikagyűrűd az ujjadba dagadt.

Verje meg az isten azt az édesanyát,
Verje meg az isten azt az édesanyát,
Ki vasárnap este elbocsássa lányát,
Ki vasárnap este elbocsássa lányát.

Este elbocsássa, regvelig nem lássa,
Este elbocsássa, regvelig nem lássa,
Regvel nyóc órákkor halval viszik haza,
Regvel nyóc órákkor halval viszik haza.

Harangoznak délre, de nem dél-ebédre,
Harangoznak délre, de nem dél-ebédre,
Szépvári Mariskát viszik temetőbe,
Szépvári Mariskát viszik temetőbe.

Apja, édesanyja zokogva sirassa,
Apja, édesanyja zokogva sirassa.
Tíz legény kíséri s úgy teszik a sírba.
Tíz legény kíséri s úgy teszik a sírba.

(Esztuftúj, 2699. sz. 27–5)

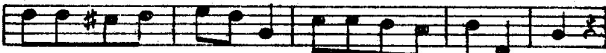
¹ *Lukszórú*, s alább, a 7. szakaszban *lukszárú*: mindkettő valószínűleg a „lakkszárú” (lakkosszárú) elváltozott alakja.

B

Tempo giusto ♩ = 120–126

Jó es - tét, jó es - tét, Csaplá - ros né asz - szony - ság.

Hof van az Er - zsi ba - bám, Talán le Jes fe - küdt már?

Lefeküdt, lefeküdt
Szép paplanyos ágyábo.
Menjen csak bé, költse fel,
Készítse jel a bálbo.

Bémene, felkőti,
Felkészíti ja bálbo,
Veresszárú cipőkéjit
Felhúzza a lábábo.

Elindult, elindult
Erzsi babám a bálba,
Akkor az ég felette
Bé es borult humájba.

Béborult, béborult,
El es setétedett már,
Akkor az Erzsi babám
El es keseredett már.

Bémene, bémene,
Hosszú padra leüle,
Akkor a két naj legén
A cigánra tekintte.

Húzzad cigán, húzzad,
Reggelig nyóc óráig,
Reggelig nyóc óráig
Erzsi babám nem nyugszik.

Eressz ki, eressz ki,
Eressz ki, hogy hüljek ki,
Veresszárú cipőkömbül
Az aludt vért öntsem ki.

Ne menj ki, ne menj ki,
Ne hűtsd ki te magadat,
Met az arany gyűrűidet
Az ujjadba dagasztad.

Leányok, leányok,
Mos róla tanujjatok,
Szeretőt tik párjával
Soha se es tartsatok.

Átkozott, átkozott,
Átkozott az az anya,
Ki az édes leányát
A bálba odaadja.

Harangoznak délre,
De nem déli ebédre,
Mos viszik Erzsi babám.
Mos teszik be a földbe.

(Lészped, 1672. sz. 7–9)

24. MEGÖLTEK EGY LEGÉNYT

Tempo giusto $\text{♩} = 138$

Megöl - te egy le - gényt Hetven fo - rint - já - ért,

Béve - tették a Ti - szá - ba Pej pa - ri - pá - já - ért,

Pej pa - ri - pá - já - ért

1) A 12. és a 13. vsz.-ban:

meg,
el,

S odamenyen s oda
S az ő édesanyja.
Kelj fel, fiam, kelj fel, fiam,
Jere velem haza.

Nem kelhetek, anyám,
Kă¹ meg vagyok halva,
Ez a kicsi aranykucsma
Fejemre van fagyva.

S odamenyen s oda
S az ő édesapja.
Kelj fel, fiam, kelj fel, fiam,
Jere velem haza.

Nem kelhetek, apám,
Kã meg vagyok halva,
Ez a kicsi gyócs-ingecske
Testemhez van fagyva.

S odamenyen s oda
Az ő édes nénje.
Kelj fel, ecsém, kelj fel, ecsém,
Jere velem haza.

Nem kelhetek, néném,
Kã meg vagyok halva,
Ez a kicsi gyócs-gagyácska
Lábamhoz van fagyva.

S odamenyen s oda
S az ő édes bátyja.
Kelj fel, ecsém, kelj fel, ecsém,
Jere velem haza.

Nem kelhetek, bátyám,
Kã meg vagyok halva,
Ez a kicsi aranybocskor
Lábamhoz van fagyva.

S odamene s oda
S az ő kicsi babba.
Kelj fel, babbám, kelj fel, babbám,
Jere velem haza.

Nem kelhetek, babbám,
Kã meg vagyok halva,
Ez a kicsi aranygyűrű
Ujjamra van fagyva.

Megsíratsz-e, meg,
Egy-két ember előtt?
Megsiratlak, megsiratlak
Zegész világ előtt.

Elkísérsz-e, el,
Bár a te kapudig?
Elkísérlek, elkísérlek
Örökös házadig.

(Lábnik, 2746. sz. 20–5)

¹ *Kă*: mert. (Román *că*: hogy, mert.)

25. BALOG JÓZSI

Parlando ♩ = 108

Ba-log Jó - zsi, mit gon - dol - tál.
Mi - kor a só - ra in - dul - tál?
Én e - gye - bet nem gon - dol - tam, (s)
bort, pá - lin - kát össze - it - tam.

Bort, pálinkát összeittam,
Egy ódalba lefeküdtem.
Én ott álmomba jazt láttam,
Egy medvével küsdelődtem.

Letörött a csűröm szarva¹
Zén véletlen halálomra.
Én csak abba megebredtem,
Két nagy selét² a fejemnél.

Hát ti ide mé jöttetek,
Talán ingem elvigyetek?
Azér jöttünk, hogy elvigyünk,
Két bánatfa közé tegyünk.

Pojánai utak széjjin
Rogyog³ a vér a fű színin.
Balog Józsi vérontása
Sok nemzetnek könnyhullása.

Zegész világ megengedett,
Csak egy rossz szív elveszesztett.
Neki es vagyon gyermeke,
Jussanak azok es erre.⁴

(*Pusztina*, 2558. sz. 47–5)

¹ *Szarva*: szarvazata, gerendázata.

² *Selét*: serét, sörét. (Hiányos szöveg; lehetséges, hogy a Balog Józsit foglyul ejtő pandurokról, illetőleg a puskájukról van szó. Valószínűbb azonban, hogy a „selét” helyén eredetileg egyszerűen „csendőr, zsandár” vagy ehhez hasonló szó állott. Lásd például hátrább 28A. sz. alatt a *Vajda János* című ballada 6–7. szakaszát.

³ *Rogyog*: buzog.

⁴ Egy korabeli leírásból tudjuk, hogy Háromszékről, Kézdi-csomortánból Balogh József 22 éves katonarendű székely legényt sócsempészésért a katonai törvényszék halálra ítélte. Főbelövése – miként a ballada 5. versszaka is megörökítette – Kézdi-polyánban, ezrek szemeláttára történt. (Dömötör Sándor: Balogh Józsi balladája. Erd. Múz. 1930: 196–7). – A ballada 2. szakaszában a hős álma, vagyis küzdelme a medvével, valamint a 3. versszakban a csűr szarvazatának letörése mind halálának baljóslatú előjelei. Az utolsó szakaszban Balogh Józsi a katonai törvényszék elnökét átkozza, amiért az nem kegyelmezett meg neki.

26. BARNA JANCSI

Tempo giusto ♩ = 96

Jaj be széjes, jaj be hosszú jéz az út, S ameji-ken Barna Jancsi el-Indult.

Jaj be széjes, jaj be hosszú jéz az út, S ameji-ken Barna Jancsi el - Indult.

Barna Jancsi azt mondja barátjának,
Ne jölelje az ő kedves babáját.
Barna Jancsi azt mondja barátjának,
Ne jölelje az ő kedves babáját.

Barna Jancsi lefeküdt a zöd fűre,
Barátjának kést ütött a szívébe.
Barna Jancsi lefeküdt a zöd fűre,
Barátjának kést ütött a szívébe.

Bevérezve fehér inge, ruhája,
Majd kimossa az ő kedves babája.
Bevérezve fehér inge, ruhája,
Majd kimossa az ő kedves babája.

Mosd ki babám s az ruhámat fejérre,
S holnap megyek csendbiztos úr elibe.
Mosd ki babám s az ruhámat fejérre,
S holnap megyek csendbiztos úr elibe.

Csendbiztos úr, adjon isten jó napot.
Barna Jancsi, adjon isten, mi bajod?
Csendbiztos úr, adjon isten jó napot.
Barna Jancsi, adjon isten, mi bajod?

Csendbiztos úr, nagyon nagy a bánatom,
Egy kislányért megöltem a barátom.
Csendbiztos úr, nagyon nagy a bánatom,
Egy kislányért megöltem a barátom.

Barna Jancsi, kár volt néked azt tenni,
Egy kislányért barátodat megölni.
Barna Jancsi, kár volt néked azt tenni,
Egy kislányért barátodat megölni.

*

Házunk előtt fojik el a halastó,
Abba úszik egy fekete koporsó.
Házunk előtt fojik el a halastó,
Abba úszik egy fekete koporsó.

Koporsóból kilátszik a szemfedél,
Ugye babám, de hejjába szerettél.
Koporsóból kilátszik a szemfedél,
Ugye babám, de hejjába szerettél.

(Újfalú, 2851. sz. 42–8)

27. RÓZSA SÁNDOR

Gyokor-erdő¹ gyászba van,
Gyokor-erdő gyászba van,
Róza Szándor halva van,
Róza Szándor halva van.

Még vasárnap délután
Vígán szítált az utcán.
Még vasárnap délután
Vígán szítált az utcán.

Hazafelé mentiben,
Hazafelé mentiben
Rézfokosz a fejiben,
Párasz kész a szívében.

Édesanyám, kedvesem,
Édesanyám, kedvesem,
Van-e ingem szennyeszen,
Van-e ingem szennyeszen?

Ha ninc ingem szennyesen,
Ha ninc ingem szennyesen,
Hoztam kettőt víreszen,
Hoztam kettőt víreszen.

Vigye le a Tiszára,
Vigye le a Tiszára,
Mossa ki ja tisztára,
Mossa ki ja tisztára.

Kilenc lihán fejrbe,
Kilenc lihán fejrbe.
Szeretóm feketíbe,
Szeretóm feketíbe.

(Nicolae Bălcescu, 49–8)

¹ *Gyokor-erdő*: sűrű erdő. (Eredetileg *Bakony-erdő* volt.)

VAJDA JÁNOS

A

Vajda János, mit gondoltál,
Mikor hazúl elindultál?
Én egyebet nem gondoltam,
Három kútnál fölindultam.

Szíjam csattja leszakada
A véletlen halálomra.
Szíjam csattja leszakada
A véletlen halálomra.

Lunguj Tódor, jó barátom,
Béküljünk meg, én nem bánom.
Lunguj Tódor, jó barátom,
Béküljünk meg, én nem bánom.

A harmadik szózatomra
Úgy elvesztem a nagy vérbe,
Úgy elvesztem a nagy vérbe,
Mint kicsi hal a tengerbe.

Erdő, erdő, mit vétettem,
Mikor rajtad átmentem?
Én egyebet nem vétettem,
Csak rajtad keresztül mentem.

Árnyékodba lefeküdtem,
Ott egy cseppet szenderedtem.
Mikor szemem felvettem,
Három csendőr áll mellettem.

Érted jöttünk, el is viszünk,
Érted jöttünk, el is viszünk,
Tömlec házáig kísérünk,
Tömlec házáig kísérünk.

Arra kérem az urakat,
Engedjenek bár egy napot.
Engedjenek bár egy napot,
Míg egy levelet íratok.

Ha egyet nem, bár egy felet,
Ha egyet nem, bár egy felet,
Öleljen meg, aki szeret,
Öleljen meg, aki szeret.

Csereg-bereg a vasajtó,
Talán jön a tömlecbíró.
Vizitálja fejem alját,
Nem ástam-e meg az alját?

Nem aluszom tollupárnán,
Nem aluszom tollupárnán,
A rekesznek két deszkáján,
A rekesznek két deszkáján.

A lábimmal takaródzom,
A lábimmal takaródzom,
Fájó szívvel gondolkozom,
Fájó szívvel gondolkozom.

Rózsám, rózsám, édes rózsám,
Mondd meg te édesanyádnak,
Ne örüljön bánatimnak,
Ne örüljön bánatimnak.

Mert ha bánatimon örül,
Kíst verek a szívem körül.
Mert ha bánatimon örül,
Kíst verek a szívem körül.

(Lészped, 1679. sz. 79-6)

B

Tempo giusto ♩ = 144

Ke-rek er-dő, mit vé-tettem, Anyé-kadba le-fe-küdtem.

Tra-la-la-la-la-la-la.

S ott egy kevest szenderedtem,
S ott egy kevest szenderedtem,
Tra-la-la-la-la-la-la.

Három zsendár¹ a fejemnél,
Három zsendár a fejemnél,
Tra-la-la-la-la-la-la.

Tük, zsendárok, mét jöttetek,
Tük, zsendárok, mét jöttetek?
Tra-la-la-la-la-la-la.

Eljöttetek, elvegyetek,
Eljöttetek, elvegyetek?
Tra-la-la-la-la-la-la.

El sem viszünk, itt sem hajunk,
El sem viszünk; itt sem hajunk,
Tra-la-la-la-la-la-la.

*

Galac város nem nagy város,
Még a pap is korcsomáros,
Tra-la-la-la-la-la-la.

A gyeákok² mind huszárok,
Harangozók mind vákárok,³
Tra-la-la-la-la-la-la.

S e legények virágszálak,
S e leányok csokros rózsák,
Tra-la-la-la-la-la-la.

(Gyoszeny, 1711, sz. 80–9)

¹ Zsendár: a „zsandár” szónak a román népies *jendar* hatására keletkezett alakja.

² Gyeák: diák, azaz kántor.

³ Vákár: gulyás, tehénpásztor. (Román *văcar*.)

29. SZABÓ VILMA

Tempo giusto ♩ = 96

Sza-bó Vil-mát s a nyóc csen-dér kí-sé-ri.
S a babbá-ja s az út széj-jé-nél né-zi.
Ne nézd babbám, s a gyá-szos é-le-te-met.
Me csak ér-ted szenvedém én e-ze-ket.

Szabó Vilma bémene korcsomába,
Parancsolá korcsomáros lányának,
Adjon ki egy akó bort es Vilmának.
Adjon ki egy akó bort es Vilmának.

Szabó Vilma meg sem ivá a borát,
Káplár-zsendár bényitá az ajtóját.
Gyertek fiúk, met megfottuk s a Vilmát,
Gyertek fiúk, met megfottuk s a Vilmát.

Szabó Vilmát s a nyóc zsendár vallatja,
S a babbája ajtó megett hallgatja.
Valld ki, Vilma, valld ki s a bűneidet,
Hová tetted a három gyermekedet?

Egyet tettem a diófa tövire,
Kettediket a Duna fenekire.
Harmadiknak én lettem a gyilkosa,
Harmadiknak én lettem a gyilkosa.

(Frumósza, 2616. sz. 23–5)

30. SZOLGALEGÉNY HALÁLA

Parlando ♩ = cca 98

Szógalegény, mit gondoltál, Mikor hazól elin - dultál? (sá)

Én e - gyebet nem gon - doltam, É - le - temet féi - be - hagytam.

S a gazdámtól nem búcsúztam,
Marhát a kútra hajtottam.
Mikor a kútba hajlottam,
S a halálval kezét adtam.

Az énekes még hozzátette:

Igaz történet. Ezt az éneket kezdte egy magyar asszony. – Sokféleképen van az ének es.

(Pusztina, 2551. sz. 74–5.)